

Braşovai Lapok

Ára 5 le

Csütöriök
1931 * szeptember 24

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

218. szám
XXXVII. évtolyam

Ára 5 le

A TÖRTÉNELEM LEZAJLOTT

Írta: Tanódy Endre

Kétféles a kolozsvári manifesztum és kétféles a gyűlés a belpolitikai víze-ken, amelyekbe ezt a követ bedobták, de már is elhalón türemlenek a hullámok és a szózat történelmi csengése már is a pártusa tompa hangzavarába esett alá.

Széles öléssel fogja át ez a dokumen-tum Erdély mai állását és eltekintve atól, hogy a kisebbségektől eltekint, egy egész nép történelmi panaszirató szövegezi meg. Kitagadottság, kenyértelenség, munkátlanság. És ugyancsak történelmi táplatu követelmény: — autonómia. Az erdélyi nép „nem leli honját a hazában”, mint a régi magyar poeta mondotta más, de hasonló vonatkozásban és ezért hont akar alapítani a hazában.

Ezt jelentette a párttáborzat a meg-jelenése napján, azon az egy napon, amíg történelmi hampa még rajta volt, azon az egy napon, míg lélekzettel bírt.

De már a következő napokban, a leg-első sajtótámadásokra leszálltak a pie-desztálról, pártvitákba elegyedtek és a különállás hírejei kifejezését decentralizációra latinisították. A bejelentett tör-ténelmi harcból egyszerű közigazgatási vita lett, aminőt jogtanulók folytatnak egyetemi szemináriumokban.

Hogy a megindulás mögött taktika is van, vagy elsősorban taktika van, vagy csak taktika van, az nem szállítaná le az értékét, mert elvégre az egész história két egyenrangú tényezőnek a produktu-ma: — természetes fejlődés és emberi ki-találás, azaz taktika. Destruktionnak ne-vezett szemek számára nincs nagyobb gyönyörűség, mint évszázadok nagy ese-ményei mögött kikeresni ezt a taktikát, meglátni a mozgó okos kezét nagy fel-vonulások ünneprendezésénél.

A kiszámítás ebben az esetben nem volt olyan nehéz és meglátni sem nehéz. Óriási, mindent átfogó, mindenre kiterjedő, mindenkiel és mindennel szemben meg-nyilvánuló elégedetlenség. A politika és szociológia ábécéje szerint ebből — leg-jobb esetben — csak osztályharc éleződ-hetik ki. Nem a marxi séma szerint, mert itt már nincsen tőkés és még nin-csen szervezett proletariátus, hanem egy egészen különös helyzetnek megfelelő egészen különös elosztódással: — minden védtelet minden védettel szemben és minden adós minden hitelezővel szemben. De mert egy egészen elenyésző számtól eltekintve valamelyik osztágra mindenki beleesik: — „bellum omnium contra om-nes” és mindenki az állam ellen, amely nem tudja elvenni a világ bűneit.

Ebben a részben készülő, részben kész anarchiában felfázolni egy nagyponalu ideált, a boldog Erdélyt saját boldog ott-honában, kormányozva önmaga által — és természetesen egy kicsit azok által is, akik az ideált felfázolták — kézenfekvő gondolat, csak férfiak, helyesebben „fi-uk” kellene hozzá, akik emellett a gon-dolat mellett messziánikus erővel kitarta-nak. Egy ilyen hosszúlélekzetű és hajt-hatatlanul fűtött mozgalom még azt is kibírja, hogy a megindítása összeesik egy-kétféle erdélyi vezérnek üldözteté-sével, részben köz-, részben magán-ter-mészetű ügyekben, mert ha térben szét-árad és időben kinyulzik egy ilyen harc, az ilyen részletek eltompulnak és elmo-sódnak.

Ilyen lendület és ilyen méretek kelle-nének ahoz is, hogy Maniu visszaüljön a vezéri székre, anélkül, hogy a távozás és visszatérés magyarázatra szoruljon, mert hiszen csak természetes, hogy a végső, nagy küzdelemre a vezér személyesen ve-zeze a csapatokat.

Mondani sem kell, hogy a válság lét és nemlét gyötrelmei között az egész au-tonomista programnak a gazdasági meg-újulás hitét és ígértét is jelenteni kell, mert politikai és közigazgatási üres ke-retekért ma lehetetlen tömegeket hircba szólítani.

Van és volna benne számítás és tak-

tika, de ha átlátszó is, a hosszú hadjárat eseményei maguk alá temetik és kitörlik az emlékekből.

Minden elképzelhető és lehetséges vol-na. Volna... ha. Ha harmadnapra meg nem jelenik a Boila alkotmánymódosító tanulmánya, mint tiszteletreméltó ma-gánvállalkozás. Ez az alkotmánymódosi-tás a maga tartománygyűlésével és kor-mányzóságával a lényege és hitvallása a kolozsvári szózatnak, de nincsen benne, hanem — csodálatos véletlen — ugyan-azon napokban jelenik meg, mint jogi tanulmány. Mintha a hiszekegyet nem az egyház szignálta volna, hanem a pápa unokaöccsével adatták volna ki. Hisz ma-rad itt a történelmi vonal, lendület és nagyság?

A számítás itt is világos, de itt már a világosság pézgetes. Hogy másnap, a leg-első bukaresti vezércikkre azt lehessen mondani, hogy ez nem hivatalos pártvé-lemény, hanem magánmegnyilatkozás, a melyről szabadon lehet vitatkozni.

Képzeld el az ir mozgalmat — az er-délyi autonómizmus leghasonlóbb mását — ezzel a taktikával!

Csak hogy Bukarestben nemcsak vezér-cikkírók vannak, hanem ott van a nem-zeti parasztpárt regái szárnya is, a kis mérges, harapós Junján, aki most ta-

nácskozik vezértársaival és mire ezek a sorok megjelennek, talán már nyilatko-zik is.

El vannak-e készülve egy esetleges pártszakadásra, vagy ellennyilatkozni fognak?

Ha meg akarnának vagy meg tudnának maradni a történelmi dimenzióban, ak-kor még a pártszakadás is csak erősítene a mozgalom erejét, mert az annál magá-val ragadóbb, minél nagyobb robajjal indul, de ha választási és kormányalakí-tási kombinációkba szállanak alá, akkor két héttel a heroldszavú bekezdés után már tanácskozni fognak. Tanácskozni halkan és hosszasan, mikor a tömegeket felszárnyazni és feltüzelni kellene!

Választási és kormányalakítási kombi-nációk! Szinte hihetetlen, hogy akad még áldozatkész ember, aki kormányt alakít és bátor párt, amelyik vele megyen, bá-tor és nem fél a gyanúsítástól, hogy ma-gának keres valamit, miután az ország számára amugy sem találhat semmit.

Ha volt valaha idő, volt valaha kor, amikor lehet, amikor érdemes és okos leg-előlről és legmesszebből elkezdni a har-cot egy nagy politikai ideálért, mert hosszú ideig csak kin és örület kormá-nyozni, akkor ma van az a kor és az az idő. Ma leszállni arra az alacsony vásár-ra, amely egyedül arra alkalmas, hogy mikor kerülünk kormányra, végleges és örökös lemondás a tömegek lelki uralmá-ról, amely pedig egyetlen erőssége a nem-zeti pártnak.

A tömegek és népek lassan és máské-ppen gondolkodnak, mint az egyes agy-velők, de gondolkodnak. És amire hossza-

san és nehezen jönnek rá, azt épolyar hosszasan és nehezen lehet kiverni ab-ból a szervünköl, amely nálunk az agy-velőt helyettesíti. És ha rájönnek, hogy nem a történelem nagy útján viszik őket, hanem a párttaktika tekervényein, ak-kor rámennek arra az ösvényre, de az követik, aki rapasabb és ügyesebb és aki több aktív hatalom birtokában több szolgálatot tud tenni az oportunizmus-máról holnapra élő érdekeinek. Mert ha aztán számítónak és oportunistának, elv-telennek és érdekhajhásznak kell lenni akkor a tömegek vezetnek mindenki előtt és Talleyrand naiv ideálisa egy rapaszú politizáló paraszthoz vagy vidéki „értel-miségű”-höz képest.

Ezek a tömegek akkor sem felejtik, hogy pégtére is nem történt más, mint-hogy egy létező országhoz, a regáthoz, hozzácsatoltak egy területet és a hatalom az országban maradt és nem szállott át a területre. Hogy ott — az országban — van pénzügyminiszter és hadügyminisz-ter, a területen pedig ügyvédek és papok vannak és a tömegek is tudják már, hogy ha a pártpolitika rapaszságaival kell megmérkőzni, akkor bajos volna nehe-zebb ellenfelet keríteni, mint épen a ie-gát politikusait és pártjait.

Kitartás, lendület, hajthatatlanság és — tegyük hozzá — sok lemondás, sok szenvedés drámai útján eljuthatna Er-dély a maga honához. „Durch Leiden zur Freude” — Beethoven nagyszerű jelmon-data. És ez történelem volna.

Ez a történelem napok alatt lezajlott, a párt harc tovább folyik!

A font válsága a világválság következménye

Csaknem az összes európai tőzsdéket bezárták

Argetoianu pénzügyminiszter nyilatko-zik a fontesés romániai kihatásáról

A nyilatkozat szerint Romániára még kedvező eredmé-nyek is származhatnak az angol pénzügyi válságból

London, szeptember 22.

Az angol font válsága a biztató és megnyugtató hivatalos közlemények el-lenére is feltartóztatlan erővel érez-tette hatását szinte az egész világon. A francia kormány gyors fellépése és az azonnali segítség kifizetésének ígé-rese ugyan nem nyugtatta meg a külföldi pénzpiacokat, mint az amerikai jegyban-kok újabb dollárkölcson-ígérete. A vál-ság riasztó szele tünneményes gyorsasá-gal söpört keresztül az országhatáro-kon, sőt a tengereken is. A közvetlenül vagy közvetve érzékeltek országok pénz-

piacai siettek óvintézkedéseket tenni. A tőzsdéket egymás után zárják be. Mi-után pedig alig van az egész világon ország, vagy országocskák, amelyet a font értékesítése ne érintene, tulás nélkül lehet azt állítani, hogy

a font válsága világválság,

amely többé, vagy kevésbé minden ál-lamot kellemtelenül érint.

A beérkezett jelentések szerint a ria-dalom különösen hétfőn délelőtti dühön-gött elemi erővel az összes európai pénz-piacokon.

Európai tőzsdeszűnet

Stockholmi jelentés szerint Svédor-szágból már a hétfő reggeli órákban el-terjedt az izgalom.

A svéd Nemzeti Bank a kihelyezési kamatlábát negyről ötre emelte fel.

A gyors intézkedés hírére a tőzsde is megzavarodott. A vezetőség nyomban összeült s rövid tanácskozás után elhatá-rozta, hogy az angol eseményekre való tekintettel hétfőn zárva tartja a tőzsdét.

Ugyancsak még a délelőtti folyamán bezárták ideiglenesen a bécsi tőzsdét is. Az indiai, bombay-i tőzsde zárva tartása már magától értetődő következménye volt a londoni szükségrendeletek kiadá-sának.

Megállapítható, hogy az izgalom a dé-li órákig nemhogy csappant volna, ha-nem inkább nőtt. A déli párisi jelentések szerint az angol font ott újabb tíz fran-kot esett. Erre aztán

a párisi tőzsde is bezárta a munkát s ugyancsak bezárták a délutáni órák-ban ideiglenesen a koppenhágai, zü-richi és antwerpeni tőzsdéket is. —

Athénben öt napra rendelték el a tőzsde kényszerzűnetét.

A párisi tőzsde bezárásának egyébként a fontesés mellett súlyos belföldi okai is voltak. A font megingása ugyanis ma-gával rántotta a belföldi értékeket is, a melyeknél ijesztő esések állottak be. A francia jegybank papirjai is tíz pontot estek. Erre a valuta-kereskedelmet hir-telen felfüggesztették, amit aztán gyor-san követett a tőzsde teljes bezárása is.

A HÉTFŐ DÉLUTÁNI LONDONI ESEMÉNYEK

A kormány szombat esti, illetve va-sárnap délelőtti szükségrendeletei hét-főn kerültek jóváhagyás végett az alsó-

ház elé. A kormány előterjesztései he-ves ellenállásra találtak, úgy annyira, hogy MacDonalld módosítást ígért be. Az arany standard felfüggesztéséről szóló háromszakos törvényjavaslatot Snowden terjesztette be.

Az első fejezet felfüggeszti az 1925 évi banktörvény aranyfizetési kötelezettsé-gét, a második felmentést ad az angol jegybanknak, hogy a kormány vasár-napi felhatalmazása alapján egyelőre beszüntette az aranyfizetéseket s végül a harmadik újabb szükségrendeletek kiadására jogosítja fel a kormányt. A tör-vényjavaslat hatálya hat hónapra szól.

Snowden hangsúlyozta az indokolás-ban, hogy a javaslat érintetlenül hagyja a londoni aranypiacot.

Azután a hitelválság kérdésével foglal-kozott Snowden s kijelentette, hogy

Angliát a beállott nehéz helyzet miatt vád nem érheti, mert Anglia mindent megtett, ami módjában állott, az aranystandard viszont Párisban van.

Aztán beigézte, hogy kormánya mindent elkövet, hogy az államháztartás egyen-súlybantartásával megakadályozza az inflációt s a fontot nemzetközi értékmé-rőként tarthassa meg. A külkereskede-lemmel kapcsolatban célzást tett a vám-tarifák emelésére. Végül az összes pár-tokat az egységes munkára szólította fel.

Henderson, az ellenzék mostani vezé-re ugyancsak a nemzeti egység szüksé-gességét hangoztatta, ennek ellenére a javaslat nem ment egészen simán keresz-

túl. Első felolvasásában az alsóház egyhangulag elfogadta ugyan, a második felolvasásánál azonban elutasította a javaslatot azzal az indoklással, hogy a kormány inkább az áellenőrzésről, a munkabérek és a munkanélküli segélyek színvonalának fenntartásáról gondoskodik. Ezt a módosított indítványt a többség elvetette, mire a javaslat az albizottság elé került. Harmadszori olvasásban az al-

sóház szavazás nélkül fogadta el a javaslatot, amit aztán nyomban a lordok házához továbbítottak. A lordok háza rövidesen mindháromszori felolvasásánál egyhangulag megszavazta, mire a királyi bizottság megadta a szentesítést is, így a javaslat még éjjel előtt törvényerőre emelkedett. Az angol eseményekkel kapcsolatban a Magyar Távirati Iroda félhivatalos köz-

leményt továbbít, amely szerint a magyar valuta és a pengő közötti közvetlen kapcsolat még az 1925 évi 55. törvény-cikk alapján ugyanezen év novemberében megszűnt.

Eszerint a londoni események csak közvetve hatnak a pengőre és Magyarországra.

a lej árfolyama a párisi tőzsdén szilárd és a hétfői nap folyamán a kereslet jóval felülmulta az ajánlatot.

Ennek a nagyszabású lejtővásárlásnak az a magyarázata, hogy az utóbbi napokban nagyszabású üzleteket kötöttek

Párisban a romániai gabonaexportőrök és a jelentős mennyiségű deviza felkeltette az érdeklődést a lej iránt.

A párisi tőzsde magatartása a lejrel szemben a bukaresti piacon nagy megnyugvást keltett.

Argetoianu pénzügyminiszter tegnap este több megbeszélést tartott a bukaresti nagybancok vezetőivel, akikkel együttesen a pénzügyi helyzetet tanulmányozták. Tekintve, hogy a legmegnyugtatóbb hírek ellenére is szükség van óvintézkedések foganatosítására,

ma délután öt órára összehívták a minisztertanácsot, amely behatóan foglalkozni az angol válság hatásaival.

A BUKARESTI TŐZSDE ARANYLAG NYUGODT

Megnyugtatóan hat az a körülmény is, hogy a bukaresti tőzsde nyugodtan fogadta az angol font válságának híreit. Ennek első sorban az az oka, hogy a bukaresti tőzsde megszűnt kimondottan deviza-tőzsde lenni és a devizaüzletek értéke az utóbbi időben valószínűleg minimálisra redukálódtak. Egyesek a fix kamatozású értékek és a stabilizációs papírok esésétől tartottak. Érdekes, hogy ezek a kötvények egy a külföldi, mint a bukaresti tőzsdén állandóan estek, de tegnap az árszűkítés páratlanul megszűnt. A hét százalékos stabilizációs kötvény például hétfőn megtartotta a pénteken jegyzett 63-as kurzusát. A tőzsde körében remélik, hogy az angol válság nyomán meginduló nemzetközi gazdasági felsegélyezés vissza fogja állítani az utóbbi időben nagyon leromlott bizalmat, a nemzeti papirokkal, illetve a stabilizációs és egyéb állami kötvényekkel és címletekkel szemben.

A bukaresti tőzsde vezetősége egyébként az esetleges spekuláció megakadályozására, elhatározta, hogy a legnagyobb szigorúsággal fogja alkalmazni a tőzsde-törvényt, amely kimondja, hogy az eladásra ajánlott értékpapirokat teljes mennyiségben prezentálni kell az ajánlat megtételénél. Ezzel elejét veszik annak, hogy spekulációs célokkal fiktív papirokkal ronghassák az állami papirok kurzusát.

A nemzetközi tőzsdékhez hasonlóan a tegnapi nap folyamán egész minimális volt az üzletkötés font sterlingben. Általában teljes rezerváltság észlelhető az angol valutával szemben. Magánértesüléseink szerint a párisi tőzsdén a font sterlinget a tegnapi 102-es kurzuson jegyezték, a szombati 124-es árfolyammal szemben. Ebből azonban nem vonhatunk le komolyabb következményeket, mert az árszűkítés az első hírek bizonytalanságában megszületett pániknak tulajdonítható. A bukaresti tőzsdén a font sterling árfolyama egész kis mértékben esett.

FRANCIAORSZAG MEGIS SEGIT

Lapzártakor érkezett londoni jelentés szerint

Henderson késznek nyilatkozott belépni az angol kormányba,

hogy ezzel is erősítse a MacDonald kabinet helyzetét.

Párisi jelentés szerint Laval miniszterelnök kijelentette, hogy

Franciaország 4 milliárdos kölcsőnnel segít Anglián.

A francia piacot azonban rendkívüli izgalomban tartják azok a hírek, amelyek szerint számolni lehet azzal az eshetőséggel is, hogy Anglia példáját követve, Németország is becsüti a belföldi aranyforgalmat.

Az angol események hatása Romániára

Nyilatkozik Argetoianu pénzügyminiszter

Argetoianu pénzügyminiszter kedden délelőtt magához kérette a sajtó képviselőit, akik előtt nagy beszédet tartott az angol eseményekkel kapcsolatban — Mindenekelőtt azokat a külső és belső körülményeket ismertette bőségesen, amelyek miatt Anglia mai helyzetébe jutott. Szerinte az európai gazdasági, illetve pénzügyi válságot a Kreditanstalt bukása indította el. Innen csapott át a válság Németországra, majd most Angliára.

A font értékének lemorzsolódása egyébként szeptember hatodikán kezdődött el. Nyolc nappal ezelőtt a fontkifizetések már késtek Svájcban, Hollandiában és az északi államokban. Érdekes, hogy a kritikus pénteken, amikor a font Hollandiában és Newyorkban katasztrofálisan zuhanni kezdett, Párisban még tartotta magát, sőt két centimes emelkedést ért el. A helyzet azonban ekkor már annyira súlyos volt, hogy az angol kormány nem kerülhetett el a rendkívüli intézkedéseket.

— Ami Romániát illeti, — mondotta a pénzügyminiszter — a fontválság távolról sem jelent akkora veszedelemet, mint ahogyan azt az aggodalom hihetné.

Romániát három szempontból érintik a londoni események: 1. Hatásuk a román Nemzeti Bankra, illetve a lejre. 2. Hatásuk a magángazdaságra és 3. hatásuk az államra.

Argetoianu pénzügyminiszter kijelentése szerint a román Nemzeti Bankot, illetve a lejt a font értékesítésének nem érinti közvetlenül.

A lej stabilizált értéke ugyanis nem a fonthoz van kötve. Egy arany lej értéke 10 milligramm arany, a stabilizációs szerződés értelmében viszont a lejnek 55 százalékos fedezettel kell bírnia, amelyből legkevesebb 25 százalékának aranynak kell lennie és csak 10 százalék lehet deviza.

A Nemzeti Banknál a lej fedezete az utóbbi időben 38 százalékra emelkedett, amelyből 30 százalék az arany és csak 8 százalék a deviza, azonban ez a 8 százalékos deviza sem fonthoz van kötve, hanem mindenféle más valutában.

A lej stabilizációja tehát szilárd marad akkor is, ha a font tovább zuhan, bár tagadhatatlan, hogy a Nemzeti Banknak lesznek veszteségei. Ennek, a fontnak 180-ról 100-ra való zuhanásával a Nemzeti Bank 100—120 milliót veszíthetett, ami az adott körülmények között minimális veszteségnek tekinthető és nem érinti a lejt.

Általános gazdasági szempontból a font értékesítésének vannak jó és rossz következményei.

A belföldi piacnak el kell készülnie arra, hogy a gabonakivitel néhány

napra teljesen megszűnik, mert a kötések nagyrésztben fonthoz tartoznak, a leboncolásuk tehát most, a font értékesítése miatt, meg fog akadni addig amíg a kötésekkel más valutákra át nem változtatják.

Kellemetlen a font értékesítése azokra is, akik a közelmúlt pénzügyi bizonytalanságában lejeiket elvonták a bankoktól s fontot vásároltak. A hatás máris érzik, amennyiben

hétfőn és kedden rengeteg fontot dobtak a piacra.

Bizonyos, hogy érzékeny veszteségeket foglalkozni szenvedni.

Ezzel szemben jól járnak azok a bankok, amelyeknek most fonttal kell fizetniük, mert most jelentősen olcsóbban juthatnak fonthoz, hogy külföldi kötelezettségeiknek eleget tehessenek.

A jelenlegi helyzet még a román államháztartást sem befolyásolja lényegesen. Természetesen, ha a font tovább is esik és beáll a nagy krach, úgy ez alul Romá-

A kormány célkitűzései

A pénzügyminiszter véleménye szerint a jelenlegi helyzetben a kormánynak az lesz a kötelessége, hogy teljesen megszüntesse a belföldi piac bizonytalanságát. Ennek érdekében meg kell csinálnia az első reális költségvetést. Az elmúlt év tapasztalatai azt mutatják, hogy az állam bevételei havonta a legjobb esetben 2 milliárdot tesznek ki. Az új költségvetés bevételei irányzata tehát csak 24 milliárd lehet, illetve a szeszmonopóliumból remélt 1 milliárddal együtt 25. Természetesen a kiadási tételeket is csak ennyire szabad szabni.

Egyébként pedig a kormány rendet akar teremteni a külföldi adósságok részlettelrészletésének a terén is s újabb terve van a gabonaértékesítés problémájával kapcsolatban.

Londoni jelentés szerint hírek terjedtek arról, hogy

a fontot négy dollárértékben szándékoznak stabilizálni.

Ez a hír természetesen nem hivatalos.

A milánói tőzsdén hétfőn déltől kezdve beszűntették a font jegyzését.

Olaszországból ez az első hír a font értékesítésével kapcsolatban.

A Havas-ügynökség Párisból hivatalos kormánynyilatkozatot továbbít, amely szerint

nem igaz az a hír, mintha az angol és francia jegybankok és kormányok a font értékesítésének megállítására érdekében újabb nagyobb francia kölcsönről tárgyalnának.

Párisban egyébként igen nagy az izgalom, mert a francia Nemzeti Banknak több mint 100 millió font tartálékja van. Ez a magyarázata annak, hogy a francia jegybank részvényei hétfőn 10 pontot estek. A zuhanás tovább is tartott volna, ha a kora délutáni órákban a tőzsdét hirtelen be nem zárják.

Amszterdami jelentés szerint a németalföldi jegybank javaslatot tett, hogy az európai jegybankok közös aranykonferenciára gyűljenek össze, a melyen véglegesen rendezzék a valutáris viszonyokat.

Bukarestből érkező telefonjelentés szerint az ottani tőzsdén kedden az összes papírok esni kezdtek. Ennek a Nemzeti Bank részvényei is. Kedden délután a Nemzeti Bank részvényei 5425-ös árfolyamon szerepeltek, holott értékük pénteken még 4800 volt. Ezzel kapcsolatban hírek terjedtek el, hogy a tőzsde korlátozza a devizaforgalmat s csak azoknak ad ki valutát, akik igazolni tudják, hogy külföldi fizetési kötelezettségeik esedékessé váltak.

nia sem vonhatja ki magát.

Ha azonban megmarad a font a mostani 100-as kurzuson, úgy a román államháztartásra némely szempontból ez még hasznos is lehet.

Az államnak nincsenek font bevételei. Igaz, hogy a fonttal való fizetési kötelezettségei sem rúgnak magas összegekre. A stabilizációs szelvényeket nem fonthoz, hanem aranyértékben kell visszafizetni, ezt tehát a font értékesítése nem érinti. Ha fluktuál a fontérték, úgy Romániának több fontot kell ugyan fizetnie, de többet is vehet azért az aranyértékért, amelyre kötelezve van.

Ezzel szemben az 1922-es nagy angol kölcsön visszafizetési részletét már fonthoz kell Romániának teljesítenie, ami előny, mert a font olcsóbb lett.

Argetoianu szerint a londoni események hatása alatt az állampapírok értéke megszilárdul, mert a közönség látni fogja, hogy az idegen valutával való spekuláció nem válik be s így inkább állampapírokba fekteti a pénzét.

Ezt a hírt később megcáfolták, hivatalos helyről is. A tőzsde igazgatósága délután 3 órakor ülésre ült össze, hogy megtárgyalja az esetleges szükséges intézkedéseket. A tőzsdei tanácsülésen Argetoianu pénzügyminiszter is részt vett.

Brüsszeli jelentés szerint a brüsszeli és antwerpeni tőzsdéket kedden délelőtt a készpénzügyletek számára megnyitották, a határidőügyletek azonban továbbra is szűntek.

Párisból jelentik: Parlamenti körökben úgy hirlük, hogy Laval és Briand berlini útja az angol események miatt bizonytalan időre elmarad.

BUKARESTBEN ÖSSZEHIVTAK A MINISZTERTANÁCSOT

A külföldről érkező első távirati jelentések után a kormány megtette az első lépéseket az angol krízis következtében beállott új helyzet parázására. A kormány telefonon érdeklődött Párisban arról, hogy a font sterling hullámlása következtében a lej árfolyama hogyan áll. Párisból telefonon azt a választ adták Bukarestnek, hogy

Váratlan fordulat a gyergyóalfalusi bombamerénylet ügyében

Barabás János dr.-t a marosvásárhelyi tábla szabadlábra helyezte, mert Ungváry visszavonta terhelő vallomását, melyet állítólag az Avéd-család kényszerítésére tett a vizsgálóbíró előtt

Csikszereda, szeptember 22.

A gyergyóalfalusi bombamerénylet ügyében folyó vizsgálat során szenzációs fordulat állt be. A marosvásárhelyi tábla elrendelte, hogy

dr. Barabás János alfalusi ügyvédet, akit mint az Avéd ügyvéd elleni bombamerénylet értelmi szerzőjét és felbujtóját letartóztattak és vizsgálati fogáságban tartottak, helyezték szabadlábra.

A tábla e határozatának indoka az az írásban is átadott nyilatkozat, melyet Ungváry András gyergyóalfalusi kereskedő, a dr. Barabás János bűnösségének koronatanúja tett dr. Abraham József csikszeredai ügyvéd előtt, aki dr. Barabás János védője.

Ungváry ebben a nyilatkozatban azt mondja, hogy terhelő vallomását dr. Barabás János ellen nem tények tudomása alapján tette meg, a vizsgálat megindulása során, hanem

az Avéd-család fenyegetésére és kényszerítésére,

s így a vizsgálóbírónál tett vallomása téves és helytelen. A marosvásárhelyi tábla ennek alapján rendelte el Barabás János dr. szabadlábra helyezését.

A cukorbetegség és az Insulin

Dr. Bálint Rezső, Dr. Ernst Zoltán, ifj. Dr. Purjesz Béla, Dr. Balló József egyetemi tanárok

10 részben

Dietetika függelékkel és utasítással étel elkészítésére

A 300 oldalas könyv ára

544.- Lei

Brassói Lapok Könyvosztálya

Eladó

Bukarestbe költözés miatt Brassóban a Cloșca-utca 6 szám (volt Lövész-utca A 18/b.) alatti ingatlan „Vila Viky”, amely áll öt lakószobából, fürdőszobával, minden mellékhelyiséggel, két garázzsal és két raktárral. — Eladási ár: 1.500.000 lej, mentve bármely taxától és költségtől. Fizetési feltételek: 500.000 lej a szerződés megkötésekor, 500.000 lej 1932-ben október 1-én és 500.000 lej 1933-ban október 1-én. Késedelmi kamat az utóbbi két részletre 6% évenként. Azonnali fizetés esetén árengedmény. — Érdeklődők az ingatlan megtekintése és az eladás megtárgyalásaiért szíveskedjenek a tulajdonoshoz MINCU GYÖRGY urhoz fordulni, Brassó, Cloșca-utca 6. szám.

Jaj, mi lesz ebből!

A Vaskéz, mint bankelnök

29 millió adóeltitkolási bírság kínos históriája

Arad, szeptember 22.
Argetoianu pénzügyminiszterről szól az ének, a Vaskézről, aki tíres óráiban bankkoncern elnöke — Aradon.

Az ének első titeimet másfél évvel ezelőtt kezdtek hangszerelni az események. Az egyik nagy aradi bank elbocsátotta a főkönyvelőjét. Ez a pénzügyigazgatóságon feljelentést tett a bank ellen adóeltitkolás miatt. Taranu Viktor dr. pénzügyi vezérfelügyelő megkezdte a vizsgálatot és rövidesen megállapította, hogy a bank 1924 és 1927 között 29 és háromnegyedmillió lej titkolt el az adózás elől.

Taranu dr. annak rendje és módja szerint megtette jelentését az adóeltitkolásról. Ezzel az ügy szépen jobblétre is szenderült egy időre. Mert időközben a szóbanforgó aradi pénzintézet beolvadt egy nagyobb pénzcsoporthoz s annak elnöke nem kisebb ember volt, mint Argetoianu.

A régi vezetőséget menesztették. Argetoianuból közben pénzügyminiszter lett. A Vaskéztől persze elvárta volna, hogy mint Argetoianu pénzügyminiszter nyakonragadja Argetoianut, a bankvezért és az adóeltitkolás miatt elhúzza a nótáját. Persze, nem ez történt, hanem az ellenkezője. Bukarestből ukázfélé jött Aradra s az lefújta a bank ellen indított vizsgálatot.

Mindenki elfelejtette az esetet, csak éppen az elbocsátott főkönyvelő nem. Felkereste Arad legtekintélyesebb ügyvédjét s annak segítségével kiderítette, hogy amikor Taranu pénzügyi vezérfelügyelő arról tett jelentést a miniszteri-

umnak, hogy az adóeltitkolásért a jogutód, tehát Argetoianu is felelős, a magas pénzügyminiszterium nem is válaszolt. A Vaskéz nem intézkedett, mert Argetoianuról volt szó, a bankkoncern elnökéről.

Az ügyvéd azonban megtette a bünvádi feljelentést az aradi ügyészségen. A vizsgálóbíró már át is tanulmányozta és október 5-re tűzte ki a kihallgatások megkezdését.

Az elbocsátott főkönyvelő ügyvédje azonban nem elégedett meg ezzel a lépéssel, hanem memorandumot szerkesztett és azt egyenesen Argetoianunak küldötte meg.

Ebben arra szövegezte fel a címzettet, hogy az aradi bank adóeltitkolási ügyét nem mint a bankkoncern elnöke, hanem mint az erélyességéről közzismert pénzügyminiszter kezelje.

A memorandum egyik példányát az ügyvéd megküldötte Vajda-Voevod Sándornak, a nemzeti-parasztpárti kormány — vasöklének is. A nemzeti-parasztpárt aradi tagozatánál úgy értesültek, hogy Vajdáék súlyos üggyelviselésnek szánták ezt a pikáns esetet és az első adandó alkalommal fel is használják Argetoianu ellen.

Ha ugyan Argetoianu, a pénzügyminiszter le nem sujt az aradi bankra, amelynek elnöke maga — Argetoianu. Nem utolsó dolog kigúszálni, hogy mikor és hogyan fizet Argetoianu bankelnök 29 és háromnegyed millió lej bírságot Argetoianunak — a pénzügyminiszternek!

b. k.

Házy Ignác elment az adóvégrehajtás elől

Halálugrás a Cenk tetejéről

Egy szerencsétlen iparos megrázó története

Brassó, szeptember 22.
Házy Ignác tragédiáját nem lehet egy szűkterjedelmű napihirbe beleszorítani Brassóban városzerte ismert és mintaszerű becsületéért tisztelt szabómester saltomortáléja, a legridegebb és a legmáhibb szomorujáték, amelynek a végrehajtó dobjának tompa pergésű ütemei szolgáltatták a gyászos kíséretet.

Evekkel ezelőtt még jömeneteli női szabósága volt az önmagával meghasonlott Házy Ignác brassói iparosnak. A hadikölcsönön ugyan mindene eluszott annak idején, de szívs munkakedvével átbirkózta magát a válság napjain s legalább a létminimumot tudta családjának biztosítani. Jökevény embernek ismerték mindaddig, amíg az aránytalanul kirótt

adó következtében összerokkanása be nem következett.

A hatóság nem vette tekintetbe, hogy a valamikor jobb napokat látott szabómester, ez év folyamán sorra elbocsátotta segédjeit. Néhány tanuló lézengett csak a kihalt műhelyben, akiknek szintén nem tudott már dolgot adni mesterük.

Az adó, mint egy óriási madárszörnyeteg, ráereszkedett a Lensor egyik házának udvarára.

Jönnek... Elviszik a butorokat! A varrógépeket, amelyeken annyi munkás év nyoma látszik...

Ez... ez a halálba kerget! Ez percben mákszemnyire apadt le a távolság a becsületes szabómester lakásától a hívogató sziklacsucsra!

Halálugrás egy szemtanu jelenlétében

Egy Blank nvü nagyváradi fiatalember, aki Brassóban teljesít katonai szolgálatot, hosszunapi szabadsága lévén, délután 10 óra után a hegyek között barangolt. Kijött a Cenk egyik Bolgárszeg felé lévő sziklacsucsára s miután kedvére ki-gyönyörködte magát, felállt, hogy utnak induljon. Alig tett néhány lépést, megdöbbenéssel vette észre, hogy egy idősebb férfi mászik fel a csucsa és közvetlenül a szikla peremére áll.

— Jóreggelt! — köszöntötte a katonát az idegent.

— Jóreggelt! — válaszolta az ismeretlen.

Blankban megfagyott a vér... — Vigyázzon! — kiáltotta, — vigyázzon, mert leesik!

Házy Ignác már nem hallotta a figyelmeztető kiáltást.

Összekezdte kezét mellén, mintha máris halott volna s jaj nélkül zuhant alá a tátongó mélységbe.

A katonát az aláhulló ember után nézett, majd a rendőrségre szaladt, hogy jelentse az esetet.

Tudomásul vették, mint ahogy ilyen esetben szokás, aztán a halottasházba szállították a hullát.

Az özvegy, akinek feltűnt férje hossa-as távolléte, még sejteni sem merte a katasztrófát.

NEM ÖNGYILKOSSÁG,
HANEM BALESET — MONDJA A SZABÓMESTER ÖZ-
VEGYE

Tekervényes falépcsőkön jutunk fel az első emeletre, ahol özvegy Házy Ignác lakik. A felgnyitott ajtón keresztül zokogás szűrődik ki a homályos folyosóra.

— Jó, hogy jöttök — szól az özvegy, akit két oldalról is támogatnak —, higgyék el, hogy nem öngyilkosság, hanem baleset! Szegény férjem elveszthette a lélekjelenlétét és megszedült egy kissé...

Az utóbbi időben nem tudott aludni, gyakran ment egy rövid sétára...

— Mikor távozott el tegnap Házy ur?

— Már félhat lehetett! Azt mondta, hogy nemsokára visszajön. Elmult kilenc, féltiz, a férjem még mindig nem jött

haza! Már nem tudtuk, hogy mit gondoljunk. Végigszaladtuk az ismerősöket fiammal, de sehosem akadunk nyomára. Voltunk a Postaréten, a Warién, mindhiába. Valami sugta nekem, hogy menjünk fel a rendőrségre is... Ki akartuk nyomoztatni, hova tűnhetett a férjem?

Az özvegy felbeszakítja beszédét. Sirdogál egy pár percig... nehezen tudja gondolatait szavakba önteni:

— A rendőrségen persze már jelentették időközben, hogy egy hullára bu-

kantak a Cenk egyik sziklacsucsának a tövében. A személyleírásból azonnal ráismertünk! Ő volt az!

— Az adó, ugye?

— Igen, az adó! Le van foglalva minden butorunk. Hiába pangott az üzlet, 2400 lej havi adót róttak ki a férjemre. Nem bírta...

Némán bucsuzunk. Áthaladunk az udvaron, amelyet már régen nem vertek fel a szabómesternél dolgoztató hölgyek lépte.

„A világháborút végigküzdöttem, de az adó-harcban elesék!”

Vasárnap délután — beszél a tragikus végű szabómester egyik intim ismerőse —, együtt borozgattunk a lakásomon. Nagyon el volt szegény barátom keseredve. Megpróbáltam vigasztalni, de ő nem látott menekvést a helyzetből. Panaszkodott, hogy nem bírja az adóterheket tovább elviselni! Félt, nagyon félt valamitől... — Emlékszel pajtás? — szól borozás közben —

végigküzdöttem a világháborút becsületesen, kitüntetések is kaptam, de ezt a harcot érzem, hogy nem bírom!

— Szegény ember — folytatja tovább

— nem érdemelt ilyen véget. A tulzóság becsületes volt. De hiába, az adó! Az mindennek az oka. Az okozta ennek a derék iparosnak a halálát is!

Házy Ignác, a mai viszonyok vértanúja, a becsületes szabómester, akit az adó, üldözött halálba, mementóként szobrot érdemel azon a sziklacsucson, amelyről lassankint lemossák a vérnyomokat a közeledő őszi esők.

Szerdán délután 4 órakor temetik a Bolonyai római katolikus temető halottas házából.

N. F.

A SOCIÉTÉ LES TISSUS

A.G.B.

București, Calea Victoriei 64.

A Haute Couture Parisienne legjobb párizsi divatszalon által bevezetett utolsó őszi és téli SELYEM és VASZONNEMŰ ujdonságok:

Néhány selyemcikkünk:

CREPE SATIN SEQUANA

CREPE RODÊO

CREPE TIFLIS

CREPE BANJO

CREPE DANABAS

CREPE ANTINEA

Mindezek az elnevezések védjegyzve vannak és az áru szegélyén be vannak nyomtatva a következő hozzáadással: „A. G. B. garanti soie naturelle”. Ne tévesse össze az A. G. B. gyártmányokat az ugyan azokkal az elnevezésekkel forgalomban kerülő utánzatokkal.

„Az egész világon az elegáns hölgyek A. G. B. SELYMET viselnek.”

A japán hadiflotta Tiencsinben kikötött

Charbin közelében felrobbantották a transzibériai expresszvonatot

A Szovjet is mozgolódik a japán határon

London, szeptember 22.
A japán-kínai konfliktus percről-percre jobban elmérgesedik. A Tokióból érkező hivatalos jelentések szerint

a japán csapatok, amelyeket hadihajók szállítottak, Tiencsinben már part-ra szálltak.

Hayashi japán tábornok pedig felsőbb helyről kapott parancs nélkül bevonult Kirin tartományba. A japán kormány minisztertanácsa rosszalta ugyan a tábornok lépését, de végül is tudomásul vette Kirin megszállását.

Mukdenben a japán csapatok bevonultak a kínai negyedbe is. A japánok bevonulásakor a lakosság fegyvertűzzel fogadta a katonákat. Az utcai harcok kimeneteléről közelebbi részletek hiányoznak.

A charbini amerikai konzul jelentése szerint Charbin közelében a transzibériai expresszvonatot ismeretlen tette-

sek felrobbantották.

A tettesek nyomtalanul elmenekültek. Az áldozatok számáról nem érkezett jelentés. Pekingben attól tartanak, hogy a merénylet még jobban kielezi azt a feszültséget, amelyet a japánok mandzsuriai bevonulása okozott.

Tokióban is óriási a nyugtalanság a mandzsuriai események miatt.

A japán kormányt elsősorban a szovjet barátságátalan magatartása aggasztja.

Azok az új és nagy csapatösszevonások, amelyeknek színhelye a mandzsuriai határ, föltétlenül azt a benyomást keltik, hogy a szovjet rövidesen feladja a semlegességi álláspontját és maga is bevonul Mandzsuria.

Ettől függetlenül a japán csapatok folytatják lendületes előnyomulásukat Mandzsuriaiban. A legutolsó telefonjelentések szerint a japán hadsereg Peking megszállására készülődik.

A közbirtokosság, az örök lejtőstehen

Csikszereda, szeptember 22.

Ez már így szokott történni Csikban. Ha valamelyik közhivatalnoknak véletlenül nincsen elég hivatalos dolga, csak úgy, magánszorgalomból, nyomban a közbirtokosságokra veti rá magát. A közbirtokossági ügyek igen jó anyagnak szoktak bizonyulni a kevésbé, vagy tul-lelkimeretes köztisztviselők kezei között. Ez a magyarázata annak, hogy minden újonnan Csikba került hivatalos személyiség iparkodik minél hamarabb összeköttetést keresni a közbirtokosságokkal.

Miként például a csiktaploczai adóhivatal új ellenőre is, aki azzal kezdte meg hivatali működését, hogy végigrazziázta az összes körzetébe tartozó közbirtokosságokat s meg is állapította hamarosan, hogy az irattári akták nagyrésze nincs

felbélyegezve. A következmény: egész se-reg horribilis büntetés és bírság kivetése.

Az ellenőr urnak ugyanis halvány sejtelve sincs az erdőtörvény 54. paragrafusáról, amely félrenemérthetően mondja ki, hogy „minden beadvány, kereset, fellebbezés, idézés, szemle, bírósági, vagy bíróságon kívüli eljárás, amit a törvény végrehajtása tekintetében bárki is tesz, teljesen költség- és bélyegmentes.” A közbirtokosságok ennek a törvénycikknek az alapján nem kötelezhetők arra, hogy a törvény keretein belül foganatósított intézkedéseikkel kapcsolatos okmányokat felbélyegezzék.

Természetes, hogy a kirótt bírságokat és büntetéseket a közbirtokosságok megfelelőleg s a fellebbezés során kiderül majd az adóellenőr elképesztő tudatlansága. Baj azért nem történik semmi, vele legalább nem, hisz ő ugyanis csak az állam érdekében cselekedett. A fellebbezés ugyanis költségbe kerül, ezt pedig a közbirtokosságoknak kell viselniük.

Telefon 145

Redoute Mozzó

BRASSÓ

MA, KEDDEN

„Mesék a benzinkutáról”

Gyönyörű muzsikái. 100%-os német, slágerekben gazdag filmoperette.

Főszerepben: LILIAN HARVEY, WILLY FRITSCH, OLGA TSCHECHEVA.

Következő műsorunk: „RANGO” az állatvilág éposza.

**A marosvásárhelyi beteg-
segélyző orvosa mondja:**

»Tőlünk meghalhatnak a súlyos betegek...«

**A központi igazgatóság letiltotta a komoly orvosságok felírását, mert a betegsegélyzőnél ez a jelszó
A betegsegélyző érdekeit kell nézni s nem a betegekét!**

Marosvásárhely, szeptember 22

A betegsegélyző rendszer fenéig való megromlásának újabb kiáltó példái termeli ki a marosvásárhelyi Munkásbiztosító, amely ellen egyre szélesebb rétegekben hördül fel a munkásokból a panaszs és az elkeseredés. A tisztviselők úgy kezelik a Munkásbiztosítóhoz forduló feleket, ahogyan érző és művelt ember még a kutyájával sem bánik, az orvosok pedig nem teljesíthetik úgy a kötelességüket, ahogyan magas szomszagos hivatásuk megkívánja, mert nincs meg erre a lehetőségük. Ugy az előbbi, mint az utóbbi égbekiáltó sérelem az újabb időben kialakult átkos és felháborító rendszer büne, amely éppen az emberi küzdelem elesettjein, az amugy is keserves munkássors martirjain, a betegekben éli ki szadisztikus gögjét és kegyetlenségét.

Nem tudunk enyhébb elítélő szavakat találni, amikor tudósítónk jelentése nyomán az alábbi eseteket kell a közvélemény elé vinnünk:

Szabó Árpádné munkásasszony szabályos igazolvánnyal keresi fel a betegsegélyzőt s arra kéri az egyik tisztviselőt, hogy lenne szíves súlyos beteg férjéhez Horváth doktort elküldeni, mert neki és férjének is Horváth doktorban van meg a bizalma. Szabó Árpádné nagyon szerényen, szinte siránkozva tolmácsolta a maga és férje kérését. Nem volt követelőző, dehogyan is lett volna az, amikor így meglátogatta őket a nyomorúság. Mégis hibát követett el, bár akaratán kívül. Magyarul beszélt. Azért beszélt magyarul, mert nem tudott románul. A tisztviselő pedig, az a tisztviselő, aki felkérését a magyar munkások befizetett pénzéből húzza, nem bírta, a magyar nyelvet. Így förmedt rá Szabó Árpádnéra:

— Mit gondolsz, nálunk lehet így beszélni? Menjén Kinába, vagy ha azt messzinek találja, menjén Budapestre, ott lehet ezen a nyelven beszélni, de nálunk nem. Itt csak románul beszélhet, vagy ne is jöjjön egyáltalában, ha nem tud románul!

Szabó Árpádné sirva fakadt és úgy távozott el. Kálváriája azonban még nem ért véget. A tisztviselő durva ráförmedése miatt ugyanis elfelejtette bediktálni lakásuk címét. Utközben jutott eszébe ez a mulasztás. Hogy mehetne így haza beteg férjéhez, hiszen az orvos nem tud odatalálni! Bármilyen félve is tette tehát, mégiscsak visszament újra és szinte koldulva kérte a mérges tisztviselőtől:

— Lenne szíves nagysága, felírni a lakásunk címét, hogy az orvos ur tudja...

A „nagysága” azonban most sem volt elfogadható kedvében. Kijelentette, hogy ilyesmit a szabályzat nem ismer. Hogyne, méghogy a beteg rendelkezések s a kedve szerinti orvost kérje!

— Magukhoz azért is Haltrich doktor ur fog menni, — mondotta gunyosan és összetépte az asszony igazolványát.

Még csak annyi tartozik ehhez az esethez, hogy Haltrich doktor két hónapra külföldi tanulmányutra ment s így a kezelést nem is vállalhatta volna.

„NEM TUDUNK SEGÍTENI!” — MONDJA AZ ORVOS

Miért ragaszkodott Szabó Árpádné olyan feltűnően Horváth doktorhoz? Ennek is megvan a maga rendkívül érdekes és megdöbbentő magyarázata. Szabó Árpádné a maga eszével így magyaráz.

— Azért kérem, mert nem mindenik betegsegélyzői orvos teljesíti úgy a kötelességét, ahogyan kellene. Csak éppen ránéznek a betegre, vagy a nyelvét is kinyújtják, de aztán ez minden. Igaz, hogy az se ér sokat, ha rendszeren megvizsgálják, mert olyan orvosságot, ami használ is, nem igen irnak fel. Ezért próbáljuk végig az összes orvosokat, hátha akad olyan is, amelyik segít az emberen.

Szabó Árpádné nem született arra, hogy a jelenségek okát is kutassa. Ő csak leszögezi a maga és a mások tapasztalatait s igyekezik úgy védekezni az orvosok „lelkismeretlensége ellen”, hogy sorra próbálgatja mindeniket. Hátha mégis akad közöttük egy legalább, aki alaposan megvizsgálja a beteget és olyan orvosságot ír fel, amely használ is.

És Szabó Árpádné hite az emberi becsületességben és az orvosi kar lelkiismeretességében csak akkor fog meginni végleg és igazán, amikor tapasztalnia

kell, hogy olyan betegsegélyzői orvos, amilyent ő keres, nem akad. Miért nem akad? Erre a kérdésre a feleletet maga adja meg, az egyik érdekelt orvos:

— Nem, nem teljesíthetjük hivatásunkat úgy, — mondja, — ahogyan szeretnénk.

Megkötötték a kezünket. Csak olyan gyógyszert szabad felírunk, amit a betegsegélyző engedélyez. Súlyos betegek hiába is hívják minket, mert azt a gyógyszert, ami segítene, nem szabad felírunk. A betegsegélyzőnél meghalhatnak a súlyos betegek! Táblázat van előttünk, az engedélyez-

zett orvosságok táblázata. Más felírunk nem szabad.

— Természetesen akadt már közülünk is orvos, aki megszegte ezt a rendeletet s olyan orvosságot írt fel a betegnek, amit a betegsegélyző vezérkara nem engedélyezhetett. Kettő is akadt ilyen. A beteg meg is gyógyult. A receptek ellenőrzésénél azonban észrevették, hogy mi is történt. Az eljárás a két orvos ellen nyomban meg is indult. Azonnal el akarták küldeni őket. Mi, a többi orvosok természetesen felháborodva értesültünk a központi határozatról, s egyöntetűen kollégáink mögé állottunk. A központ

Komoly veszedelem fenyegeti a magánalkalmazottak egzisztenciáját

Az Ipar és kereskedelmi kamarák a magánalkalmazottak kollektív-szerződésének revízióját akarják kieszközölni — fizetésredukcióval

Bukarest, szeptember 22.

Népes gyűlést tartott Bukarestben a magánalkalmazottak országos szövetsége, amelynek kapcsán a kereskedelmi és iparkamarák szövetsége által készített fizetésmódosítási törvényjavaslatot vetették tanulmányozás alá. A kereskedelmi kamarák szövetsége ugyanis egy új javaslatot készített a magánalkalmazottak kollektív-szerződésének módosítására, még pedig olyképpen, hogy az alkalmazottak fizetését — a krízisre való hivatkozással új alapokra akarja fektetni és az egész vonalon fizetésredukciót akar keresztülvinni.

A magántisztviselők szövetsége elhatározta, hogy a kereskedelmi kamarák javaslata ellen a legelkeseredettebben fog harcolni, tekintve, hogy amennyiben a

kormány a javaslatot magáévá tenné, úgy ezer és ezer magánalkalmazott egzisztenciáját veszélyeztetné. A szövetség egyébként elben a kérdésben memorandummal fog a kormányhoz fordulni a melyben fel fogják tártani sérelmeiket a magánalkalmazottak.

Itt említjük meg, hogy a banktisztviselők szövetsége szintén gyűlést tartott Bukarestben és foglalkozott a bankokban megnyilvánuló állandó leépítésekkel. A gyűlésen egy határozati javaslatot szövegeztek meg, amely kimondja, hogy a banktisztviselők szolidáris eljárás alapján kötelezni fogják a pénzügyeteket, hogy csak abban az esetben folyamodjanak a tisztviselői leépítésekhez, ha minden más takarékosági lehetőség megszűnt számukra.

Az uralkodótól kér orvoslást a tordai földgázfogyasztók szindikátusa Motasék árdiktaturája ellen

Torda, szeptember 22

A tordai földgázfogyasztók szindikátusa gyűlést tartott, hogy a négy hónap óta tartó földgázháborúság eseményeiről beszámoljon. Russu dr. ügyvéd, a szindikátus elnöke román, Tamás István pedig magyar nyelven számolt be a szin-

dikátus tevékenységéről. Ezután tért át a gyűlés a tárgysorozat legkényesebb pontjára: a földgáz használatáról lemondott szindikátusi tagok tüzelőfával való ellátásának kérdésére, amelyet Russu dr. és Kiss Sándor ismertettek. Súlyos bírálatot mondottak a város in-

erre alkudozni kezdett. Ragaszkodott a két orvos elküldéséhez azzal az indoklással, hogy nem tartották be a központi utasításokat, végül azonban belement abba, hogy

a mi fizetésünkből levontak 20—20 százalékot s ennek fejében megtartották a két kollégát.

— Hát így van ez. A jelszó: csak a betegsegélyző központ érdekeit nézni s nem a betegekét! Így állott elő az a helyzet, hogy a betegek már nem bíznak bennünk. Magánpraxisunk is kezd tönkremenni, holott a betegsegélyző 4500—5000 lejes fizetést nyújt mindössze. Ha nem volna ez a mai átkozott gazdasági helyzet, már rég otthagytuk volna valamennyien a betegsegélyzőt.

★

Ime, ez a helyzet a marosvásárhelyi betegsegélyzőnél. Csak ott? Oh, nemcsak ott, hanem mindenütt, hiszen a központi rendelkezések általános érvényűek. Legfeljebb arról lehet szó, hogy néhol az igazgató iparkodik megmenteni az emberséges látszatát. Csak iparkodik. Nem sikerülhet neki, mert ma már a betegsegélyző lényege az — embertelenség.

terimár vezetőségének eljárásáról, a mely mindent megmozgatott arra, hogy a régi földgázfogyasztók faellátását megnehezítse.

Biji Gergely tanár, a városi interimárbizottság elnöke megpróbálta ugyan, hogy a város eljárását mentesse, de a gyűlés nem mutatott nagy hajlandóságot arra, hogy a beszédét végighallgassa. S minthogy Biji tanár a viharos közbeszólások ellenére is tovább beszélt,

a gyűlés résztvevői tüntetően elhagyták a termet.

Végül is Russu dr. tapintatos közbelépése mentette meg a helyzetet és a gyűlés ismét sima mederben folyt tovább. Biji tanár mosakodására Zecha Rezső válaszólt s újból rámutatott arra, hogy

nem lehet mentetni és meg nem történni tenni azokat a sérelmeket, amelyek a város lakosságát érték a városi tanács részéről a tüzifaellátás körül.

A gyűlés foglalkozott a szombaton délután történt katasztrófális robbanással is s felhatalmazta a szindikátus vezetőségét, hogy az ügyészségnél járjon közbe a gázfővezetéknek a város területén kívül való lezáratása érdekében.

A gyűlés végül elhatározta, hogy az uralkodóval és a miniszterelnökkel táviratilag ismerteti a tordai gázfront eseményeit és sürgős orvoslást kér a földgázársaság diktatúrája ellen.

— AZ ÜVEGISKOLA. Most készült el Lúbeckben az új népiszkola épülete, a melynek berendezése párját ritkítja. A hosszú középfolyosókat az osztálytermektől üvegfalak választják el. A növendékek számára külön reggelizőterem áll rendelkezésre. Az egyes ablakok helyett az osztálytermeknek üvegből való falaik vannak. Minden osztályterembe vízővezeték és mosdómédecna van beépítve, az üvegfalakkal kerített tornateremben rádiótelep van hangszóróval.

UTOLSÓ HÉT

A mai nehéz gazdasági viszonyok miatt
mindenkinek érdeke kihasználni
végkiarúsításunk olcsó vásárlási
lehetőségét, mert árainkból újabb

30-60% engedményt nyújtunk
a hátralevő rövid idő alatt. Egy
vásárlás meggyőzi Önt, hogy az olcsó
ár mellett első minőségű árut kap

Ascher Testvérek áruházában Kapu-u. 5
BRASSÓ

MÉG 6 NAP

UTOLSÓ HÉT

Hírek

VILAGSZINPAD

Belépő

MacDonald (kiérdemesült naiva, be-
jön a színpadra)

Most jöttem meg a weekendről én
Ott henyéltem a völgy hős ölen
Kis pacsipta szállt a légben, ah —
Azt trillázta lágyan: Jön a krach!
A kedv fontos, de a szívem bús
Mert nem maradt rajtam egy font

Egészségem cseppetsem ragyog
Hisz „von Kopf bis Fuss” fontváz
vagyok.

Refrén:

Rontom-bontom, bolond fontom
Mégfontolom és kimondom
Nem hiába font, minket befont!
Rontom-bontom, morog London
Könnyen ontom, hol a bonton?
Maga kis rosszcsont, azaz rossz-font!

Beteg a font s nagy hü-hót csapott
Elsényved, mert angolkört kapott
Aggó völgyek, aggó zöld hegyek
Weekendre már többé nem megyek
Minket ütött le most pont a font
Elküldöm a lakájt és a bonne-t
Irigylésreméltó az a Ford
Itt bizony azt zengi minden lord:

Refrain:

Rontom-bontom stb.

(Betáncol a Nemzeti Bank s a zenére
kamatlábát emeli.)

NEMES FERENC

— IDŐJÁRASJELENTÉS. Budapestról tá-
vtratózzák: A budapesti meteorológiai intézet
jelentése szerint az északról Közép-Európára
zúduló magas légnyomású áramlatok miatt
egyelőre hűvös, változókéony és szeles idő vár-
ható, sűrű esőzéssel.

— CSAK IGERETTEL FIZETIK A MA-
ROSVÁSÁRHELYI NYUGDIJASOKAT. Ma-
rosvásárhelyről jelentik: Igérettel elégitte
ki a pénzügyigazgatóság a járulékaikra váró
nyugdíjasokat, akik Jorga elé akartak vonul-
ni. Meggátolta a panasztételt s egyben meg-
nyugtatta őket, hogy kedden amugy is kap-
nak pénzt. Ma, amikor nyugdíjaikat akarták
felvenni, szemükbe nevettek s azt mondták,
hogy pénzről szó sincs. Özv. Bartosné vasár-
nap felkereste, saját felelősségre, dr. Pop Va-
lert, a Marosvásárhelyen tartózkodó rdélyi
minisztert és sirva kérte, hogy intézkedjen
ebben az ügyben. Dr. Pop megígérte, hogy
abban az esetben, ha szombatig nem kapnak
pénzt s erről táviratilag értesíteni fogják, se-
gítségükre lesz.

— TIZ EGYENRUHAS BOLGÁR RABLÓ
KÉZIGRÁNATOS TÁMADÁSA EGY FALU
ELLEN. Bukarestből jelentik: Hétfőn este
hét órakor a Cadrilaterben levő Ciopotoiu
falut tíz egyenruhás, puskákkal és kézigráná-
tokkal felfegyverkezett rabló támadta meg.
A rablók először egy Valcef nevű bolgár gaz-
da házába hatoltak be, ahol Valcefet, ennek
feleségét és 18 éves leányát összekötötték,
majd kutatni kezdték. A megtámadottak
a kétségbeesett sikoltozására figyelmes lett a
falu bolgár és muzulmán lakossága s botok-
kal felfegyverkezve a támadók ellen indult.
A rablók erre valósgos sortűzet adtak le a
falusiak ellen, majd kézigránátokat dobtak
közéjük. A parasztok közül egy meghalt, hét
életveszélyesen, nyolc pedig könnyebben meg-
sebesült. A helyszínen hamarosan megjelent
a csendőrség is, de a rablók eltűntek a bol-
gár határ irányában. Valószínű, hogy a gaz-
dát bolgár komitácisk követték el.

Ujabb áldozatot követelt a bia-torbágyi rettenetes halálhid

A viaduktot őriző posztot halálra gázolta a vonat — Letartóztattak
egy német fiatalembert, akinek állítólag szerepe volt a merényletben

Budapest, szeptember 22.
A bia-torbágyi viaduktnál elkövetett bor-
zalmas hatású bombamerénylet tetteseit már
10 nap óta óriási felkészültséggel hajszolja
egész Közép-Európa rendőrsége. A merény-
lőknek azonban eddig még semmi nyoma sin-
csen. Akiket eddig letartóztattak, vagy ki-
hallgattak, mind ártatlanoknak bizonyultak
a nemzetközi gyorsvonalat megrendítő pusztu-
lásában.

Egyelőre még teljesen bizonytalan, hogy
a román hatóságoktól az Arad közelében el-
fogott két határátlépőnek mennyi köze van a
merényletnek. Velük szemben a vizsgálatot a
bukaresti szigorú vezérfelügyelőség vezeti
le, eddig azonban még jelentés nem érkezett
a két határátlépő további sorsáról.

A bia-torbágyi merénylet ügyében újabb,
egyelőre még bizonytalan értékű nyomot az
oszták rendőrség szolgáltatott. Itt fogtak el
egy Riesen Walter nevű német állampolgárt,

aki ellen alapos gyanu merült fel aziránt,
hogy a bombamerényletben szerepet játszott.
Megállapították, hogy Riesen Walter a me-
renyletet megelőző napon átutazott Magyar-
országon, az éjszakát pedig Bécsben töltötte.
Riesen Walter a rendőrségen, kihallgatása al-
kalmával tagadta, hogy bármiféle köze is len-
ne a bia-torbágyi merényletnek.

Számos olyan körülmény merült fel, a je-
lentések szerint, amelyek fogvatartását in-
dokolták teszik.

A budapesti rendőrfőkapitányság egyéb-
ként már érintkezésbe lépett a leobeni rend-
őrséggel, hogy a legujabb gyanúsított szere-
pét tisztázza.

Magánál a bia-torbágyi halálhidnál hétfőn
megrendítő szerencsétlenség történt.

A viadukt őrzetére kirendelt őrszemelt
gázolta a vonat. A mozdony a szerencsétlen
embert a korláthoz szorította, úgy, hogy an-
nak a feje összemorzsolódott.

— HAMISÍTOTT FESTMÉNYEKEL
ÁRASZTOTTAK EL NAGYBÁNYÁT. Nagy-
bányáról jelentik: Hallatlan elszántság kell
ahhoz, hogy valaki éppen Nagybányán, a
művészet romániai székhelyén igyekezen ha-
misított festményeket forgalomba hozni. Az
utóbbi időben gombamódra tűntek fel a szél-
hámások, akik potom áron, a nagy mesterek
„valódi” festményeit sózták a közönségre. A
mai viszonyoknál fogva természetesen fényes
üzleteket csináltak, mert mindenki igyekezett
kihasználni az alkalmat, hogy olcsón értékes
festményeket vásároljon. A rendőrség már
több helyen házkutatást tartott s ennek alap-
ján rövidesen várható, hogy Nagybányát
megtisztítják a lelkiismeretlen csalóktól.

— IRODALMI DELUTAN. A Cincinat Pa-
velescu író igazgatása alatt álló Brasovul, Li-
terar című irodalmi lap Alice Viardot-Garcia
operaénekesnő, Maria Baiulescu, I. Bran-Le-
merly, Joan Tocseneanu, Eugen Zebeleanu stb.
írók közreműködésével, akik saját írásait
adják elő, szombaton, szeptember hó 26-án
delután 3 órakor művészeti és irodalmi elő-
adást rendez a Redoute-mozgóban. — Az ér-
dekes programot, melyen Viardot-Garcia
Alice, a montecarlói opera kiváló művésznője
német, francia, román és orosz dalokat éne-
kel, kiegészíti a mozgósínház filmbemutatója
a nap és hét eseményeiről. Helyárak: Zárt-
szék 100 lej, I. hely 50 lej, II. hely 30 lej, ta-
nulóknak 10 lej.

— KATASZTRÓFALIS FÖLDGAZRONBA-
NAS TORDÁN. Tordai tudósítónk jelenti:
Sándor Béla 28 éves fuvaros a tordai Rákos-
utca 140. számú házban szombaton cigarettá-
ra gyújtott. A gyufa lángallobbanásakor
borzalmas robbanás történt. — A megrepedt
földgázvezetékéből kiáradt világító gáz gyúlt
meg és robbant fel. Sándor Béla égő lakya-
ként szaladt ki az udvarra, ahol eszméletle-
nül esett össze. Kezén, arcán és mellén szen-
vedett súlyos sebeivel beszállították a kór-
házba. A szerencsétlenség színhelyére kiszál-
ló hivatalos bizottság megállapította, hogy
nemcsak a lakásba vezető gázcső, hanem az
utcai vezeték is repedt volt s onnan is hatal-
mas mennyiségű gáz szivárgott ki állandóan.
A hatósági próba alkalmával az utcai veze-
tőből kiszálló gáz többméteres lánggal lob-
bant fel és a tüzet csak nehezen sikerült el-
oltani. Az épület, ahol a robbanás történt,
romokba dőlt. A kár körülbelül 800.000 lej.
Tordán a szerencsétlenség óriási izgalmat
váltott ki, mert a földgázszindikátus már
hónapokkal ezelőtt megjósolta, hogy a meg-
rongálódott vezetékek miatt minden pillanat-
ban katasztrófák egész sorozata fenyegeti a
várost.

— ELITELTEK FÖLDES PALT, A CSE-
PELI POSZTÓGYÁR KOMMUNISTA IGAZ-
GATÓJÁT. Budapesti jelentik: Ismeretes,
hogy a budapesti kommunista mozgalom
idején letartóztatták Földes Pált, a csepeli
posztógyár volt igazgatóját is, kommunista
agitáció miatt. A budapesti törvényszék Föl-
dest 3 évi fegyházra, menyasszonyát, Fink
Emmát, akinek az agitációban szintén része
volt, 6 hónapra ítélte. Róna Ferenc 14 havi
fogházbüntetést kapott.

— ARADI HIREK. Aradról jelenti tudósi-
tónk: Pascu Péter 48 éves póstás, aki már ré-
gebben súlyos idegbanban szenvedett, az ál-
lomás telefon-raktárában felakasztotta ma-
gát. Mire ráakadtak, már halott volt. — Ei-
benschütz Mihály 48 éves ismert aradi hen-
tesmester lakásának hálószobájában felakasz-
totta magát. Tettét buskomorságában követte
el, kislánya rövid idővel ezelőtt halt meg

MONA RICA

Most ő a legdivatosabb filmsztárja Holly-
woodnak. A régi disznók helyett most
inkább a kisfiús nőket favorizálják a
filmvállalatok.

— MIKOR A VASUTI ŐR NINCS OTT-
HON. Nagybányáról jelentik: A felsőbányai
országút s a fernezei vasutvonal kereszte-
ződésénél, hibás sorompókezelés folytán a
Nagybányáról jövő vonat elütött egy sinen
áthaladó szekert. Az összeütközés követke-
ztében Kerekes János 43 éves kisbányai föld-
műves kirepült a szekérből s koponyaalapi-
törést szenvedett. Azonnal meghalt. Testvére,
Grigor Gáborné, a hátgerincét törte és esés köz-
ben a földműves leánya csak könnyebb sé-
rüléseket szenvedett. A rendőrség a nyomozás
során letartóztatta Korkácsuk János vasuti
őrt, aki azzal menti magát, hogy ő nem volt
otthon s így nem hallotta az állomás jelzé-
sét, tehát nem is érezthette le a sorompót.
A nyomozás folyik.

★ ELHALALOZÁS. Özv. Székely Istvánné
és leánya, Erzsike, minden külön értesítés
helyett, ezután hozzák rokonaik és jó isme-
rőik tudomására Székely István nyug. bá-
nyahivatali pénztárnoknak élete 75-ik évé-
ben folyó évi szeptember hó 10-én Abrudon
történt hirtelen elhunytát.

— AKIK HÓNAPOK ÓTA NEM KAPNAK
FIZETÉST ÉS NYUGDIJAT. Sepsiszent-
györgyről írják: Háromszék-megyében a nyug-
díjasok április óta, a tanítók május óta nem
kaptak egyetlen bani nyugdíjat, illetőleg fi-
zetést. Csikszederéről meg azt jelentik, hogy
a csiki nyugdíjasok már 3—4 hónap óta nem
kaptak nyugdíjat, a hadirokkantak, árva-
k és özvegyek pedig ebben az évben egyetlen
bánit sem kaptak. Kinosabbá teszi a helyze-
tet a pénzügyigazgatóság folytonos ígéreté-
se, amikre mindannyiszor keserű csalódás
következik. A nyomor pedig az egész nyug-
díjfronton egyre nagyobb, a kétségbeesés
egyre nő. Ha semmi más, az emberiség kö-
veteli, hogy ezek az elmaradt illetmények
sürgősen kifizetessenek.

— NEGYVEN LESZERELT KATONÁT
SZÁLLÍTOTTAK LE A VONATRÓL A
CSIKSZENTDOMOKOSI ÁLLOMÁSON.
Csikszeredai tudósítónk jelenti: Nagy ribil-

szentmiklós felé haladó személyvonat utasai
Csikszentdomokos állomáson. Az egyik ka-
lauz egész csapat leszerelt katonát szállítat-
tott le a vonatról, azért, mert nem volt ná-
luk menetjegy. A leszerelt katonák a regált
ezredtől kiállított csoportos utazási igazol-
vány alapján szálltak vonatra, de az a tár-
suk, akinél az igazolvány volt, utközben va-
lahol lemaradt. Emiatt körülbelül 40 lesze-
relt katonát szállítottak le a vonatról. Hogy
aztán ezek miképpen utaznak haza, azt csak
a jó Isten tudja, pedig vannak közöttük olya-
nok is, akiknek egészen Nagyváradig kellett
volna utaznia. Az ezredek minden bizonnyal
több gondot fordíthatnának a leszerelt kato-
nák hazaküldésének formáira.

— TESTÜKKEL VÉDTEK MEG A VEG-
REHAJTÓT A VARRÓGÉPET. Marosvá-
sárhelyről jelentik: Tegnap delután Adorjáni
Sándor szabómester műhelyében megjelent
a végrehajtó, hogy 1500 lej adóhátrálék fejé-
ben lefoglalja a butorokat. A szabómester
nem tartózkodott a műhelyben. A szabómes-
ter két segédje, — mesterüktől való félel-
mükben, — valósgal ráfeküdtek a varró-
gépre, hogy megakadályozzák elvitelét. — A
fogalásba a szomszédok is beleavatkoztak s
a végrehajtó, mindössze két műhelyszékkel
távozott a végrehajtás színhelyéről.

★ „A fehér barát”. (Zwei Menschen).
A világ legszebb és legolvasottabb regé-
nyét, Richard Voss pályadíjnyertes mun-
káját százszázalékos német éneklő és
beszélőfilmben láthatja életre kelni a köz-
önség. A leghíresebb regényből a né-
met rendezői zsenialitás a legragyogóbb
filmságért alkotta meg, amelyből szeb-
bet és jobbat még nem látott a közön-
ség. Egy mélységes szerelem a fehér ba-
rát és a szépséges tirolai leány között, a
tirolai bércek magas csucsain, a tirolai
népiünnepélyek és egy igazi tirolai lako-
dalom. Látjuk Rómát, a Vatikánt és
megkapó vallásos tárgyú felvételeket. A
„Fehér barát” a szezon elismerten leg-
csodásabb beszélőfilmalkotása és termé-
zetesen mátlól kezdve a brassói Modern
Mozgó mutatja be. A Modern igazgatósá-
ga horribilis kölcsöndíjért vásárolta meg
ezen filmremekmű vetítési jogát, de te-
kintettel a mai súlyos gazdasági viszo-
nyokra, a filmet rendes helyárak mel-
lett vetíti, hogy a filmben mindenkinek
alkalma nyíljon gyönyörködni. A vidé-
ki közönség figyelmét külön felhívjuk
erre a filmre, amely mátlól kezdve az ér-
deklődésből itélve, zsufolt nézőtér előtt
kerül bemutatásra.

Iskolák Egyesületek

— HADIROKKANTAK FIGYELMÉBE! A
hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárva-
k brassói csoportja egyesült a besszarábiai és
moldovai csoportokkal, amelyek a Népszöv-
ség mellett működő Hadirokkantak Világ-
egyesületének tagjai. A fuzionált csoportok
címe: Bukarest, Str. Biserica Amzei (lángá
Piata Amzei).

— 25 ÉVES PAPI JUBIUEUM. Szotyori
Lajos alsórákosi református esperest 25 éves
papi és házassági évfordulója alkalmából az
alsórákosi magyarság nagy lelkesedéssel ün-
nepelte.

Fizessen elő a

BRASSÓI LAPOKRA

hogy mindennap rendszeresen ol-
vashassa az ország legértalma-
sabb és leglobban szerkesztett na-
pilapját és hogy ne mulasszon
el egyetlen folytatást sem

Vécsey Zoltán:

A siró város

című gyönyörű regényéből. Uj elő-
fizetők az előfizetési példányunk
beindításáig megjelent regényfol-
ytatásokat egyszerre, díjtalanul
megkapják.

Fürdőszoba-

berendezési cikkek, gáz és for-
csövek állandóan raktáron.

„Armatura” r. r. t. Fiók cégnél
Brassó, Malom-u. 1. (Kut-u. sarok).

Telefon:
518

„MODERN MOZGÓ” BRASSÓ

Ma keddtől
világszenzáció!

Richard Voss

Ma keddtől
világszenzáció!

pályadíjnyertes regénye

„A FEHÉR BARÁT”

(ZWEI MENSCHEN) 100%-os német éneklő, beszélő filmremekmű. Főszerepben: Sarlotte
Susa, Gusztáv Fröhlich.

MAGYAR FELIRAT.

WESTERN BESZÉLŐGÉP.

A vidékiek figyelmét külön felhívjuk erre a világfilmre!

Liane Haid, Siegfried Arnó-val

Szerdán delután 3—5-ig MATINÉ
10—15 lejes helyárakkal.

„A dollárhercegnő”

— Amikor araszina fakó, szürkésárpa és tekintete bágyadt, amikor szomorú, nyomott hangulat és nehéz álmok gyötrik, amikor epepangás, gyomorfájás, felfuvaldás és fejnyomás kinozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorra 1—1 pohár természetes „Ferenc József” keserűzet inni. Az orvosok azért rendelik a Ferenc József vizet oly gyakran, mert ez sok esetben a rosszullét okát gyorsan megszünteti és az egész szervezetet felfrissíti. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— A KOLOZSVARI MENTŐRSORSJÁTEK HUZÁSA. Vasárnap a 250.000 lejes főnyeremény huzása volt soron, de mivel a nyertes szám, a 9993. eladatlan volt, október 4-én ismét kisorsolják. A vasárnapi huzáson egybeként a következő számokat húzták ki: 25.000 lejt nyertek: 44935, 72206. 10.000 lejt nyertek: 5867, 17522, 96747, 107477, 126084. 2500 lejt nyertek: 407, 2200, 13581, 20043, 81395, 103004, 117749, 127936, 140306, 149343. 500 lejt nyertek: 378, 522, 697, 691, 2769, 3050, 3608, 4107, 5047, 5300, 5362, 5410, 6209, 8021, 8376, 9080, 9768, 15927, 20842, 20906, 30049, 30051, 3400, 39025, 39512, 40192, 46047, 47444, 59479, 60020, 60034, 62583, 70074, 78033, 79030, 87279, 87465, 89061, 89950, 97640, 98001, 98094, 98651, 100060, 113586, 120074, 124778, 140677, 140697, 146266. 300 lejt nyertek: 209, 261, 268, 523, 741, 786, 839, 1306, 1732, 2241, 2285, 3002, 4037, 4191, 4770, 5068, 6000, 6077, 7024, 7036, 8093, 8317, 8930, 10663, 10981, 12850, 17002, 19675, 22862, 25007, 25698, 24002, 25477, 29182, 30004, 30083, 40107, 40437, 40703, 46442, 50066, 50497, 50764, 52871, 53846, 54641, 50569, 58913, 59071, 60002, 60089, 62803, 62979, 63100, 63141, 65596, 67456, 70428, 70505, 70596, 72501, 80452, 80913, 84314, 84620, 84874, 87060, 89332, 95500, 97059, 97783, 98022, 100152, 104514, 108063, 110493, 115280, 118509, 119201, 120000, 123686, 124016, 128238, 130364, 130562, 130794, 132050, 133053, 133151, 154571, 135544, 137425, 140046, 140207, 140551, 140611, 140876, 142088, 144236, 148452.

— HAVANNASZIVAROK A KANDALLOBAN. Nagy feltűnést keltett Lyonban, hogy ott egy gyáros fiát, aki, dacára nagy vagyonának, látszólag szoronyon élt, kerülte a játékokat és nőkre sem igen költött, pazarlás miatt gondnokság alá helyezték. Csakhamar megtudták a szigorú intézkedés okát. A fiatalember krónikus mellbajban szenved és ezért szigorúan tiltották a dohányzástól. Hogy a tilalom dacára élvezhesse a havannaszivarok illatát, számszáma bedobatta őket a kandallóba és aztán be-szívta az illatukat. Minthogy ezt a műveletet naponta többször is megismételte, oly hatalmas összegeket költött, hogy végül gondnokság alá kellett helyezni.

DÉCSEY ZOLTÁN:

A SIRO VÁROS

A vezérkolompós kissé erősebb lökést kapott az oldalába, úgy, hogy megtántorodott. Dühödten ugrott a katonának és szemenköpte. Markos parasztyerek volt, az arcát iziben előntötte a vér.

— Az anyád istenit!

Döfésre emelte szuronyát. Sokan fel-sikoltottak, egy nő a járdán elájult.

A nekilendült szurony félúton megállt. A katona nagyot morgott, keze-fé-jével letörölte a köpést s azután megragadta a sipitózó nőt s úgy megpende-ritette, hogy néhányat bokázott, azután elvágódott a földön. A katonák most már gorbombák voltak s pár pillanat alatt szétverték a lármás amazonokat.

De néhányan mégis feljutottak a vá-rosházára s ott dörömböltek a polgár-mester ajtaján. Az ajtó kinyílt és a pol-gármester a dühöngő asszonyok elé lé-pett.

— Mit kívánnak, jó lelkek?

Egy pillanatra nagy csend, aztán va-laki elsívitja magát.

— Kenyeret akarunk! Elsikkasztják a hadisegélyünket!

— Ki mondta ezt? — dörgött a polgár-mester hangja. — Ki mondta ezt? All-jon elő!

Ujból csend.

— A hadisegélyeket pontosan fizetik. Akinek panasa van, jelentkezzen a polgármesteri irodában. Mindenki megkapja, ami a törvény szerint megilleti. A város vezetősége mindent megtesz, hogy az inségen segítsen.

Kissé lejjebb szállt a hangja. Mintha csüggedés szölt volna belőle.

— De istenek mi sem vagyunk. Nem vagyunk istenek. Csak azt adhatjuk, a mink van.

— Térjenek észre. Hadijog van, asz-sonyok. Tudják, mit jelent ez? A zen-dülőkre golyó vár. A szuronyoknak akarnak rohanni?

— Mizsikné asszony! Magának mi a

panasa? Hiszen rendkívüli segílyt utal-tam kétszer is, amikor a kislánya beteg volt. Az ura milyen derék ember. Hogy állja a harcot már négy esztendeje. — Mennyit tűr, mennyit szenved, többet mint maguk mindnyájan. És maguk hát-ba támadják őket?

— Éhezünk!

— Hát azok nem éheznek ottan?

— De a polgármester ur....

— Megeszem, amit a szervezetem meg-kíván. Sem többet, sem kevesebbet. Ab-ból ugyan maguk közül senki jól nem lakna. Azzal sem lakna jól egyikük sem, ha én éheznek.

A nők lassanként megnyugodtak. Fő-leg az az igéret békítette meg őt, hogy télire ingyen városi fát kapnak, min-den háztartás egy szekérrel.

Elszállingóztak a városházáról.

A polgármester visszatért irodájába. Leült íróasztala mellé, tenyerébe te-mette arcát.

— Ur Isten, csak ne tartson már so-ká! Annyit szenvedett ez a város, hog-már betelt a keserűség pohara.

Azután felemelte a telefonkagylót. A főispáni hivattalal beszélt.

IV.

A szobát gyönyörűen feldisznították. Két legény félnapon át hordta a virág-kosarakat a Buhl-üzlethől, a Főutca legelőkelőbb virágkereskedéséből. Az asztalon kedves csecsebecskéket halmoz-tak össze, értékes diszmutárgyakat, a melyeket nagy gondnal válogattak ki az ékszerüzletekben és a diszműáruke-reskedésekben. Amikor boldogbúszkén mindent elrendeztek, dobogó szívvel várták az ünnepeltet, akinek a kedves meglepetést szánták. Valahogy megtud-ták, hogy Sárika, szivünk Sárikája, a hogy egy divatos háboruskuplé nyomán Ruszkay ügyvéd ur nevezgette, ezen a napon tölti be huszadik életévét. Nosza a sok hálás fiu mind arra gondolt most,

Dr. Rolowsky bosszuhadjárata dr. Keller ellen

EGY FANTASZTIKUS VÁLÓPER

drámai és komikus következményei Bukarestben

Bukarest, szeptember 22.

A bukaresti előkelő társadalmat egy olyan válóperrel egybekötött bűnügy foglalkoztatja, amely kiemelkedik a szürke csalások, rajta-kapások, szédelgések és házasságtörések sivar tömkelegéből. Az eset tragédiába fuló komé-dia, amelyben a főszerepet a faképnél hagyott férj játsza, a szenvedő hős pedig a feleség és annak családja, akiket az elhagyott hitves-társ a legfantasztikusabb regénytémákat meg-szégező eszközökkel állított bosszút.

Az eset pedig a házasságnál kezdődött...

ELŐKELŐ HÁZASSÁG, AMELYNEK HAMAR VÉGE SZAKAD

Nagy ünnep volt. Egy napon dr. Rolowsky Mihály bukaresti tőkés feleségül vette a Kel-

ler család egyik leányát, Keller Bettit. Buka-restben mindenki ismerte egy a vőlegényt, aki gazdag volt, mint a menyasszonyt, aki szintén előkelő családból tartozott.

Az előkelő házasság „indítóokát” szerelem-mel magyarázták a bennfentesek. Nem is lett volna hiba az egész egybekelésben, ha egy szép napon ki nem tör a fiatal pár között a konfliktus. Állítólag a családi szaporulat kér-dése okozta a viszony elhidegülését.

Summa-summárum: faképnél hagyják egy-mást. Az asszony beadta a válópert férje el-len és a törvényszék egy szép napon kimond-ta a választ.

Ezzel megkezdődött a harc a faképnél ha-gyott férj és a nyakas asszony között, amely a bűnügyi eljárás szennyes hullámaihoz ve-zetett...

Az elhagyott férj bosszúja

lást keres. Cím: Keller Mária, Crucea de Piatra.

A szóbanforgó „csinos és tönkrement asz-szony” Rolowsky elvált felesége volt. A cím-ként megjelölt hely pedig a főváros bordély-házainak hírhedt negyede, amivel a hirdetést közzétevő nyilván még jobban rontani akarta az uriaszony becsületét és jó hírnevét.

Ilyen és hasonló apróhirdetések valósággal naponként jelentek meg a fővárosi lapokban. Egyszer utcaseprői állást, máskor jóindulatu emberek alamizsnájáért könyörgött és mindig Keller dr. volt aláírva, az asszonyt pedig cse-lédnek, metressznek és egyéb válogatott fog-lalkozási alanyának ajánlotta meleg szeretet-tel apróhirdetéseiben a bosszuálló „apróhir-dető”...

OSZLADOZÓ HULLAK A RENDE-LŐBEN ÉS EGYÉB FURCSASÁGOK

A bosszuálló férj, megunva az apróhirdeté-ses bosszuhadjáratot, kiszélesítette rendszerét azzal, hogy a Keller család elleni intrikáit át-tette a lapok főbb hasábjaira. Egy nap érde-kes színes riport jelent meg az egyik vidéki román lapban. A riport egy ravasz szélhá-mosról szólt, akit „véletlenül” Keller doktor-

nek hívtak és a cikknek a kulmináló érde-kessége az volt, hogy az illető szélhámos sa-ját hugával, Máriával folytatott szerelmi vi-szonyt. A cikk végül is azzal fejezte be haj-meresztő elbeszéléseit, hogy a szóbanforgó or-vos ma óriási nyomorban tengődik a főváros-ban.

A cserbenhagyott férj bosszuhadjárata kez-dett egyre komolyabb méreteket ölteni. Most már konkrétan eszközöket választott ki a bosszuállítás arsenáljából: névtelen feljelentés-küldött a bukaresti ügyészséghez Keller dok-tor ellen, amelyben borzalmas felfedezésekről számol be. A feljelentésben Rolowsky előad-ta, hogy értesülései szerint Keller doktor ren-geget tiltott műtétet haj végre és nem egy iz-ben előfordul, hogy páciensei bonckése alatt kiszenvnednek. A halott pácienseket ilyenkor nem adja át a hatóságoknak, hanem rendelé-sében rejtegeti, úgy, hogy Keller doktor laká-sán több oszlásnak indult hullá hever, ame-lyek mind szerencsétlen áldozatai a földalati eszközökkel dolgozó kuruzsló orvosnak.

A hajmeresztő vádak tartalmazó feljelen-tés után a bűnügyi hatóságok házkutatást tartottak Keller doktor lakásán és megállapí-tották, hogy a feljelentés a legszemészede-tebb hazugság.

A házja lassanként kezdte megrendíteni a Keller család egzisztenciáját. A fővárosban híre terjedt a Keller család körül történő misz-tikus és nem egészen tiszta eseményeknek, a melyekről édes kevesen tudták, hogy sötét intrika szüleményei. A házja pedig tovább folyt, mindaddig, amíg a Keller család el nem határozta, hogy a bíróságtól kér védelmet s nem mindennapi eszközökkel dolgozó rossz-akaró ellen...

AZ ÜGYÉSZSÉGEN

Igy került tehát az ártatlannak látszó vá-lási ügy a bukaresti ügyészségre, ahol a Kel-ler család bűnvádi feljelentést adott be Ro-lowsky ellen, hamis vádemelés, rágalmazás és hitelrontás címén.

A bűnügyi hatóságok a feljelentés nyomá-vizsgálni kezdték az eseményeket. A nyom-zás folyamán megállapították, hogy az ominó-zus apróhirdetéseket Rolowsky doktor helye-zte el a bukaresti lapokban, a vidéki lapban megjelent cikk is a bosszuálló férj számlájára íródott, továbbá a névtelen feljelentés a hul-lákról, meg a tiltott műtétekről is csak egy apró láncszeme volt a cserbenhagyott fér-j rettenetes bosszuhadjáratának.

Rolowsky, a bukaresti tőkés beismerte bű-nét. A vallomás alapján megindult a bűnvádi eljárás ellene. A Keller család a tények va-lódi megállapítása után kijelentette, hogy kártérítési igényt is támaszt a rágalmazó é-len.

Ennyi történt az ügyészségen. A per pedig tovább folyik és nemsokára tárgyalás alá k-rül, ahol újra felelevenednek egy csunya bo-rányba fulladt válóper izgalmas és páratlanul álló részletei.

Pedig szerelmi házassággal kezdődött...

Seres Miklós

4

hogyan tegyék emlékezetessé a kislány-nak ezt a napot és a félgázsijukat arra költötték, hogy virágot, szobrocskákat, falcákat, csipkét, divanpárnát vásárolja-nak össze.

De volt is aztán meglepetés, könnyes öröm. Ruszkay gyönyörű szónoklattal remekelt, a humoros hang mellett most érzelmes hurokat is megpendített, és a szemekből feltörő könnyek őszinték vol-tak, a felhangzó tapsvihar igaz elisme-résből fakadt. A kedves kis ünnep úgy sikerült, ahogy elképzelték. Amikor az-tán a sok-sok virág, diszes holmi elván-dorolt tőlük a Sárika leányszobájába, ve-lük maradt a hangulat melege és kedves illata, amely még sokáig betöltötte a szí-vüket.

Délben Pistának az inspekciós altiszt levélkét csusztatott a markába. Hajsza-l-finom betűk vetették a címzett boríték-ra, és szörnyű diszkrét dolgok lehettek a levélben, mert kétszer is aláhuzta a küldője ezt a két szót: Saját kezébe. Felrehuzódott a levéllel és úgy olvasta el. Pár szavas volt az egész:

„Kedves Pista! A háborus viszonyok miatt nagyon szerényen ünnepeljük meg születésnapomat. Csak egy-két barátom-met hívtam meg, egyetlen fiút sem, Ma-gán kívül. Hiszem, hogy megszerzi az örömet és eljön. Szerettem volna mind-nyájukat meghívni, hiszen olyan kedve-sek és jók mind, hogy meg sem érdem-lem. Sajnos, ezt nem tehetem, ám a szü-letésnap örömről nem tudok lemondani, hogy Maga eljöjjön. Ezért szinte titok-ban írok és kérem, senki se tudja meg maguk közül, hogy meghívtam, nem aka-rok megbántani senkit. De Magát biz-tosan elvárom, Pista, és hiszem, hogy nem fog szomorúságot okozni nekem”.

Kétszer is végigolvasta a sorokat és jóleső melegség futott át a szívében. Hosz-szu évek óta ez volt az első gyöngéd hang, amely hozzá szólt és annyira egyedülállóan érezte magát ideig, hogy ez a szinte vallomásszámba menő írás megborzosgatta. Finom parfüm illat áradt a levélből, amelyet gondosan ösz-szehajtott és tárcájába rejtett az édes-anjia feltűré őrcött arcképe mellé. Más talán száz és száz ilyen női írást tartogat

fiókjában, neki ez az egyetlen ilyen ereklyéje. Most visszaemlékezett, hogy milyen izgalommal várták a fiuk a ró-zaszínű lapokat, csak ő nem várt senki-től semmit. Olyan üres és tartalom nélkü-li volt a fiatalága, hogy nem is tudta mire visszagondolni. Az a néhány egy-temi év, melyet a könyvek világában tö-tött, csak nélkülözéssel, kemény mun-kával járt és semmi örömet nem hozott. Az utolsó kollokviummal alig készült el amikor belesodródott a háborus örvény-be és a hátára kapva ide-oda dobálta. Senki sem törődött vele, senki sem to-dott róla, olyan volt a sorsa ideig, mint az elsodrott levél és ha elpusztul, a le-gényén kívül nincs egy teremtet lélek aki könnyvet ejtsen érte. A tiszt élet futó kalandjai, a vásárolt szerelem undorító-tóze, az erőszakolt mámor csak rossz emlékekkel töltötték el és fiatalon öre-gnek érezte magát, életét pedig üresnek éltetlannak.

És most akad valaki, aki meleg hangon szól hozzá, aki megbecsüli, látni akarja beszélni kíván vele.... Bájos, szép, jó-ságos gyermek. De hát mi ez? Miért ár-ráfordozik? Miért hozza ki ennyire a szí-rából ez a levél, amelynek talán csupa-omaga tulajdonít fontosságot? Hogy va-laz, hogy szórakozottan fogyasztja a me-názsit, odase figyel társai beszédére s alig várja, hogy megszabadljon tőlük. Ebéd után aztán átbálgatja a borbélyhoz-amig nyírják, borotválják, többször színte lopva pillant a tükörbe. Az ar-c most nem is annyira sápadt, belső örö-m melegíti. Vadonatúj egyenruháját huz-ta fel és szinte örül, hogy senki nincs szobában, csak Pattonay gubbaszt az ab-lak mellett és üres szeméit a nap fé-lfordítja, amely széles sugárkóvét áraszt az ablakra.

— Készülj valahová Pista? — Ugy kérdezi ezt, hogy meg sem fordul hángja üresen kong.

Jó, hogy nem lát, mert Pista fülig vör-södik.

Uj előfizetők a lapjuk beindításáért megjelenő folytatásokat díjtalanul megkapják.

Megmozdultak már a magyar színházak velencei kalmárai

MAGYAROK FELJELENTETTÉK BUKARESTBEN JANOVICS JENŐT, HOGY BUDAPESTI PÉNZZEL CSINÁL SZÍNHÁZAT ERDÉLYBEN

A színházügyi vezérigazgatóság szétrobbanlja Janovics Jenő színházkartellizálási törekvését

Bukarest, szeptember 22.

Amikor nyilvánosságra jutott a színházügyi vezérigazgatóságnak az az elhatározása, hogy ezentúl korlátlan számban ad ki magyar színházi koncessziókat, éles kampányt indítottunk e terv ellen. Ugyanis előre láttuk azt, hogy a „teljes szabadság és művészeti konkurrencia” látszatával valószínűleg színházi anarchia fog Erdélyre rázudolni. Nem fért kétség ahhoz, hogy a magyar színészet mai állapotában a koncessziós és a féktelen, éktelen aranyzabadság csak arra lesz jó, hogy színigazgatóink, úgy a régi, mint az újak a legdurvább és legkulturátlanabb harcot kezdhessék egymás ellen. Ezek a színigazgatók, akik az utóbbi tíz év alatt csaknem kivétel nélkül megmutatták hogy nem apostoli, hanem utolsórendű pámszedői a magyar Tháliának, valóban nem alkalmas egyéniségek arra, hogy részvételiükkel kulturális verseny keletkezzen. Ezek csak arra jók, hogy a szabad koncesszió adományával zsebképpen Erdélyt vadászterületnek tekintsék s addig zsákmányoljanak, míg anyagilag teljesen kimerítik, a magyar színészetet pedig a

materiális romlásra kívül erkölcsileg is végképpen aláássák.

Ellene voltunk tehát ennek a feltétlenül gyanús koncesszió-szabadságnak, melyet minden pozitív indoktól eltekintve, már csak azért sem szenvedhettünk, mivel ez volt az egyetlen szabadság, amit eddig Erdély magyarságának korlát nélkül engedélyeztek. Sőt nemcsak engedélyeztek, hanem rá is tukmálták Ellene voltunk, mert nyilvánvaló volt az, hogy a koncessziók szabadsága egyet jelent ócska kis csepürágó-társulatok hadjárataival a még teherbíró magyar színházterületek ellen.

A mi álláspontunkkal szemben dr. Janovics Jenő, a kolozsvári magyar színház igazgatója helyeselte a koncessziók kiadásának új rendjét. Nem kételkedünk abban, hogy Janovicsot ez állásfoglalásában jóhiszemű elképzelések vezették. Ő valahogyan úgy gondolta el, ahogyan új rendszert a színházügyi vezérigazgatóság indokolja: nem baj, csak szálljanak egymással szembe a társulatok, majd a jobb fog győzni s így a harcból a magasabbrendű kerül ki győztesen.

Janovics a teljes szabadságon alapuló művészi verseny mellett szállott síkra.

Lássuk, most is így cselekedne-e?

Kartellizálási terv

Ugyanis Janovicsot akkor, amikor állást foglalt a koncessziózásról érdekében, nyilván az az elgondolás vezette, hogy a dolgok ez új rendjében megvalósíthatja régebbi tervét, a magyar színjátszás kartellizálását.

Ha szabad verseny lesz, vélhette Janovics, akkor ebben a szabad versenyben ő, aki tíz éven át a magyar színháznak egyetlen biztos bázisa volt Erdélyben, feltétlenül olyan vezető szerephez jut, amilyenhez akar. Vajon melyik város habozna, ha Janovics és egy másik rektor között kell választania? Rajta kívül egyetlen intakt egyénisége sincs a magyar Tháliának, csupa iparlovag és félművelt szerencsefi küzd egymással. A szabad verseny mindenestre jó lesz arra, hogy ő megalapozza a kolozsvári társulat domináns szerepét az egész erdélyi és bánáti területen.

A magyar színjátszás mai, a sár mélyén fetrengő helyzetében el kell ismerünk, hogy Janovicsnak minden oka és

joga megvolt és van a monopolizálási terv végrehajtásához. Még az ő pándor-színjátszási rendszere is sokkal jobbnak ígérkezik annál a példátlan botrányhalmaznál, amit egyébként romániai magyar színházi életnek ismerünk. Inkább vessza a vándorszínészethez, mint végigszemlélni még egyszer, hogy színigazgatóknak nevezett velencei kalmárok miképpen szedik le az eleven bőrt a kényrekedőre kiszolgáltatott aktorokról s hogy miképpen élnek vissza az erdélyi magyarságnak a színházhoz fűződő, de a mai timplinglantól teljességgel idegen hagyományával és érzelmességeivel.

Janovics tehát abban a feltevésben, hogy a művészeti konkurrencia az ő egyeduralmát fogja jelenteni, helyeselt a színházi vezérigazgatóság új rendszerének. S egyben megkezdte a régen tervezett kartellizálást. A közeledő színiévadra Kolozsváron kívül biztosította Nagyváradot, Aradot s állítólag Temesvárt, sőt Marosvásárhelyt is.

Egy sikeres denunciació

Ki tételezi azonban föl, hogy Erdélyben bármiféle — akár helyes, akár helytelen — színházi rend alakulhat ki?

Janovics monopol-szándékait az illetékes román hatóságok esetleg nem kerestették volna. De ha a román hatóságok jóindulatúan közömbösek is s ha a román városi tanácsok bele is egyeztek abba, hogy Janovics bevonulásával a magyar színjátszás valamennyire állandósuljon Erdélyben — akkor arra való, hogy Janovics hiénái, hogy éktelen üvöltésükkel felverjék a kezdődő csendet és rendet.

Hogyan éljen a szívhajos ember?

Gyakorlati tanácsadó a

szívhaj, vérnyomás, érelmeszesedés,

különböző megnyilvánulásaiban szenvedők részére.

Írta:

Bodon Károly dr. egyet. magántanár

Ara 88 lej.

Brassói Lapok Könyvosztálya

Alig alakult még ki a Janovics-féle színház-tröszt terve, Bukarestbe máris megérkezett ellene az első magyar denunciació. Ez a feljelentés nemcsak azzal vádolja Janovicsot, hogy a színházak kartellizálásával kijátssza a színházügyi vezérigazgatóság szabad verseny-tervét, hanem

egyben azzal is, hogy Janovics a magyar színészetet budapesti pénzzel csinálja.

Ez a feljelentés tehát nem csupán a versengő színházi kufár áskálódása, hanem egyben a legsötétebb spion-munka, amit legfeljebb az enyhít, hogy hazug, valótlán s vádjait légből kapja. Jellemző, hogy ma egy vezető román színházügyi emberrel beszélgettünk e feljelentésről, aki a denunciaciót a következő szavakkal jellemezte: *act odios*. Vagyis gyűlöletes munka.

De ha gyűlöletes is, célt ért. Ámbár Janovics a feljelentés beérkezése után állítólag külön vizsgálat megejtésére kérte fel Jorgát s dr. Bianu Jenőt, a szigorú vezérigazgatókat, a színházügyi vezérigazgatóságon máris felneszelték a denunciacióval kapcsolatos háborúra s elhatározták, hogy Janovics kartellizálási kísérletét megfújják.

„TELJES SZABADSÁG!”

Ma felkerestük Sadoveanu színházügyi vezérfelügyelőt, aki érdeklődésünkre a következőket mondotta:

— Az új koncessziórend szerint mindenki, aki a megkívánt feltételeknek megfelel, színjátszási engedélyt kaphat. Tehát mi a legteljesebb szabadság alapján állunk. Eppen ezért Janovics Jenő

kartellizálási kísérlete nem felel meg terveiinknek, hiszen mi azt akarjuk, hogy mindenki éljen s nem óhajtjuk azt, hogy a tervezett monopol minden más kísérletet már eleve legyilkoljon. Ismétlem, a legtokéletebb szabadságot követeljük. A magyar színészetnek ugyanannyi jogot adunk, mint amennyi a románoknak van. De e jogokon felül a kartelljogot nem óhajtjuk részére biztosítani.

Megkérdeztük Sadoveanútól, hogy mit tehet a színházügyi vezérigazgatóság a kartell ellen? Hiszen a városok annak adják bérbe a színházépületet, akinek akarják....

Erdély minisztere a Siralomvölgyében

„Legyetek türelemmel és várjatok”

Mondotta Pop Valér a zsilvölgyi nyomorúságot elpanaszoló küldöttségeknek

Déva, szeptember 22.

Ha ennek a kornak volna egy Dantéja, semmi szüksége sem lenne arra, hogy Vergilius vezetésével a Pokol köreit járja be. Megkapná tudniillik a siralomvölgyét itt, a föld színén is. Eppen csak a Zsilvölgybe kellene elmennie. E sivar kornak azonban nincsenek Dantéi, ellenben annál bővebb számban vannak miniszterei. Akik néhanapján hivatalos látogatást tesznek e földi siralomvölgy Zsilvölgyének elnevezett köreiben.

Legutóljára, éppen az elmúlt hét végén járta be a természet kincseiben és az emberi nyomorúságban annyira gazdag Hunyadmeget Pop Valér dr., a Jorga-kormány erdélyi minisztere. Tanulmányutja bizonyára volt olyan megrázó, mint Dante sétája az Inferóban. Láthatott, hallhatott eleget. Nyomort, nélkülözést, panaszt, szenvedést, kint. Mind olyan dolgokat, amelyek a fizikai halál után esedékes poklot minden szörnyűségével együtt már itt, e földi létben feleslegessé teszik.

Láthatta, hogy a nagyági, a boiczai kincstári aranybányákban, — amelyek egykor a munkások ezreinek adtak kenyeret — ma minden munka szünetel és a munkások a kincseket rejtő föld felszínén várják az éhenpusztulást.

Láthatta, hogy a gyalári hegyek sodronykötélpályája nem szállít már vasércet a vajdahunyadi vasgyár kohóhoz. A kohók hidegek. S bár tűz nem ég bennük, mégis ezekben ég el száz és ezer egzisztencia sorsa.

Ugyanezt láthatta a kudzsi állami vasműveknél. Láthatta, hogy az új fegyvergyár is korlátozott üzemmél dolgozik.

Legtöbbször azonban a Zsilvölgyében láthatta és hallhatta a miniszter ur. Küldöttségek zárandokoltak eléje, mintha Messiásként jelent volna meg a fekete gyémántok szomorú országában.

A kereskedők küldöttsége elpanaszolta, hogy az egyharmadára csökkentett munkáltszám, a régihez képest ugyancsak harmadára lenyomott munkabérek mellett nincs, kinek áruljanak. Az adót azonban ennek ellenére is úgy behajítják tőlük, mintha a legjobb konjunktúrában élnének. A miniszter urnak — ki tudja, hányadszor — azt is elsírtak a kereskedők, hogy a bányatársulatok nem adnak a munkásoknak pénzfelőletet. Így a munkások nem vásárolhatnak ott, ahol szeretnének, hanem kénytelenek a társulati konzu-

A helyes út szép fehér fogak bírása a következő: Nyomjon egy adag Chlorodont-fogkefét a száraz Chlorodont-fogkefére (speciális kefe fogazott sörtevel), keféje aztán fogorait minden oldalon, alulról felfelé is és öblítse ki száját gargalizálás közben Chlorodont-szájvízzel alaposan. A hatás meglepő lesz! A Chlorodont használatát még azáltal is kellemes, hogy nem habzik szappan módjára és hogy pompás borsmenta aromája frissítőleg és tüdőtőleg hat. Chlorodont-fogpép egy tubus 32.— Lei és 20.— Lei. Chlorodont-fogkefe 42.— Lei, gyermekek számára 30.— Lei. Chlorodont-szájvíz, üvege 98.— Lei és 48.— Lei. Mindenütt kapható. Ezen hirdetés beküldése ellenében ingyenesen küld egy próbatubus Chlorodont-fogpépet a Chlorodont S. A. R. czég, Braşov, Ciocrao 2.

— Már a múlt hét folyamán körlevelet küldöttünk mi minden város előjáróságához, melyben figyelmeztettük őket, hogy miután a legteljesebb szabad verseny álláspontjára helyezkedtünk, a színházépületet kötelesek bármelyik koncesszióval rendelkező igazgató rendelkezésére bocsátani. Tehát monopóliumról szó sem lehet.

Egyébként a színházügyi vezérigazgatóság egy nagyon helyes elhatározást valószínűleg meg: a régi igazgatók közül csak azoknak ad ki koncessziót, akik kiegyenlítették összes a multból származó adósságaikat.

Még utóbbi megéri az erdélyi magyar színészek, hogy tavalyi és tavalyelőtti fizetésüket az idén megkapják.

moknál igénybevenni a nagy kegyesen engedélyezett hiteket.

A szakszervezetek küldöttsége a panasz legmegrázóbb formáját, vádat emeltek a miniszter előtt. Vádolták és bizonyították is, hogy

a bányáizemek nem tartják be a törvényben biztosított 8 óras munkaidőt.

Egyes bányákban napi 10—14 órát is dolgoztatják a munkásokat. A tulajorák miatt a munkások száza esnek el kereseti lehetőségeiktől. És ki tudja hányadszor, Pop Valér dr. erdélyi miniszter előtt is elmondották, hogy ha a munkás 20—25 évi nyugdíjjárulék fizetése után az utcára kerül, a pénztár sem a nyugdíjat nem adja ki, sem pedig a befizetett járulékok visszatérítését nem akar hallani. Bizonyos csendőrbatalitások is szóba kerültek a miniszter előtt. S végül a szakszervezetek küldöttsége arra kérte a minisztert, hogy

a kormány gondoskodjék a munkanélküliség megszüntetéséről, vagy pedig államilag segítse a munkanélkülieket.

Ehesen, lerongyolódva, rimádkodva járultak a miniszter ur elé a munkanélküliek. Munkaalkalmat, rendszeres segélyt kértek s követelték, hogy a munkásbiztosító térítse vissza a befizetett nyugdíjráfordításokat.

A nyomor, nélkülözés és szenvedés jere-miadjainak elhangzása után Pop Valér dr. is mondott néhány szót. Beszélt az általános európai válságról, amely Románia gazdasági életét is nehézségek közé juttatta. De azt is kijelentette, hogy a kormány éppen a krízisből kivezető utat keresi. Legyenek tehát türelemmel. És várjanak. Várjanak.

Végezetül szülők járultak a miniszter ur elé és előterjesztették a B. L. hasábjain is már ismertetett iskolaiügyi sérelmüket.

— Tessék a panaszt memorandumba foglalni, — mondotta a miniszter — és beterjesztetni a minisztertanács elé. En ott ügyüket határozottan fogom támogatni....

Pop Valér dr., erdélyi miniszter tehát végigjárta Hunyadmeget és a Zsilvölgyét. E földi siralomvölgyében tett körutja eredménye pedig — ki tudja hányadszor — néhány memorandum, beadvány lesz, amelyek teljesen felesleges módon fogják gyarapítani a minisztertanács irattárát, amely, mint a Danaidák hordója, szomjasan és nyomtalanul szokta elnyelni a pusztá létükért siránkozó állampolgárok reményeit.

ASTRA (APOLLÓ) MOZGÓ

BRASSÓ

MA utoljára az utolérhetetlen szépségű

„Flötenkonzert von Sanssouci”

amely eddig óriási sikerrel futott.

Naponta délután 3—5 óráig előadások 5, 10 és 20 lejes helyárrakkal.

Szeptember 23. átol

„A farsang tündére”

Kálmán Imre operettjének hangostilt változata, az operett eredeti zenéjével. Kellemes dialogok, fűlbemázó magyar muzsika

Portrék 1931-ből

A pénzbeszedő

A pénzbeszedő, mint ilyen, a világ legreménytelenebb embere. E hivatalos reménytelenség mellett pénztárosnak lenni abban a bizonyos ingyen-uszodában, a realitások csúcsa. Mert ma valaki tévedhet s ott, ahol tulajdonképp nem is kell fizetni, a fogalom, a millió szuggesztiója alatt, visszaalmodba magát a multba, szent örületében nyujthat át pénzt a meglepett „pénztárosnak.” De, amikor már kiéveztetett a tárgy birtoklása feletti öröm, vagy a szívből már elszállt az árucikk-okoza gyász, esetleg már az üzletkötés pillanatában, sőt már azelőtt, előre megfontolt szándékkal, — a szívből hideg marad, a pulzus normálisan dolgozik, a jobbkez kabalisztikus figurát ír le a levegőben, az egyik szem kissé összehúzódik és a száj ezt mondja: „...hogyné, hogyné. A részletért tessék tegnapelőtt jönni, akor feltétlen...” És még egyszer biztatóan, vállveregetéssel és mássalhangzó kettőzéssel, így: feltétlen.

A pénzbeszedő hivatalilag egy kimult felfogás, egy fixa idea hához járó lelke. Egy reménytelen eshetőség arra, hogy hátha mégis, esetleg, valaki, akinek már ugyis mindegy... Mit lehessen tudni, esetleg milliók közül egy fizetne, már akor is érdemes. Egy a milliókért...

A pénzbeszedő inkább csak szimbólum, a hitelezők utolsó, borotválkoztalan ragaszkodása ahhoz a korszakhoz, amikor még fizettek az emberek. Egy, a két felfogást összefűző férczál, melyen a pénzkörüli csatákban kidőlt elnek visszatapogatóznak azokba a daliás időkbe, mikor elsején még efféléket lehetett hallani az üzletekben: „Fuksz ur, a naccsága tisztelteti s elküldte a részletet...”

A pénzbeszedő egy gyengén fizetett gyászlobogó a Mult épületének homlokzatán s bent sokogó sokaság közepette, diszes kataszalkon felavatkozó alussza örök álmát a Hífel.

A pénzbeszedő a fedezetét vesztett Bizalom.

A pénzbeszedő akkumulátora azoknak a feszültségeknek, melyek áramkörei ezek a frázisok: „Fizetni? na, ne vicceljen!” „Négy hónapja nem kapunk nyugdíjat.” „Honnan uram? Vágja le az ujjamat. Vagy a fejemet.” „Látja azt a csupasz falat atyám? Na, negyven le onnan egy Murilló képet.” „Ha pénzt akar, keljen fel korábban, talán le se fekdjön.” „Tegnap dobta ki az állásomból, maga kis naio.” „Pöröljenek!” stb. stb.

En azt hiszem, a pénzbeszedő megbízottól még a saját fizetését sem tudja beszélni.

Pénzbeszedő: egy röhögéstől remegő rekeszizom.

Pénzbeszedő: parittyá a tank ellen.

Pénzbeszedő: térkép, egy szál deszkán, a háborgó Óceán közepén küzködő hajótörött kezében.

Pénzbeszedő: Don Quihote aktatáskával a hóna alatt.

Nekem különben igen kedves jóbarátom.

Vastag pöröses bajusza derűt, tág horizontot és ifjúságom lehetőségeinek halk illatát hozza otthonomba.

Gyakran elbeszélgetünk Páneurópáról és hosszan fejtegeti véleményét a rendhagyó igék alkalmazásáról.

Néha zongorázok neki s ő kellemes baritonján bele-beledudol.

Az a nótája, hogy: „...vannak utcák, vannak házak, hová többet sose járunk.”

A káposztás laskát nem szereti, a feketét két cukorral issza.

A belpolitikánk irányzatával szemben rezerváltan viselkedik és sőtéték nyakkendőt visel, piros petytyekkel.

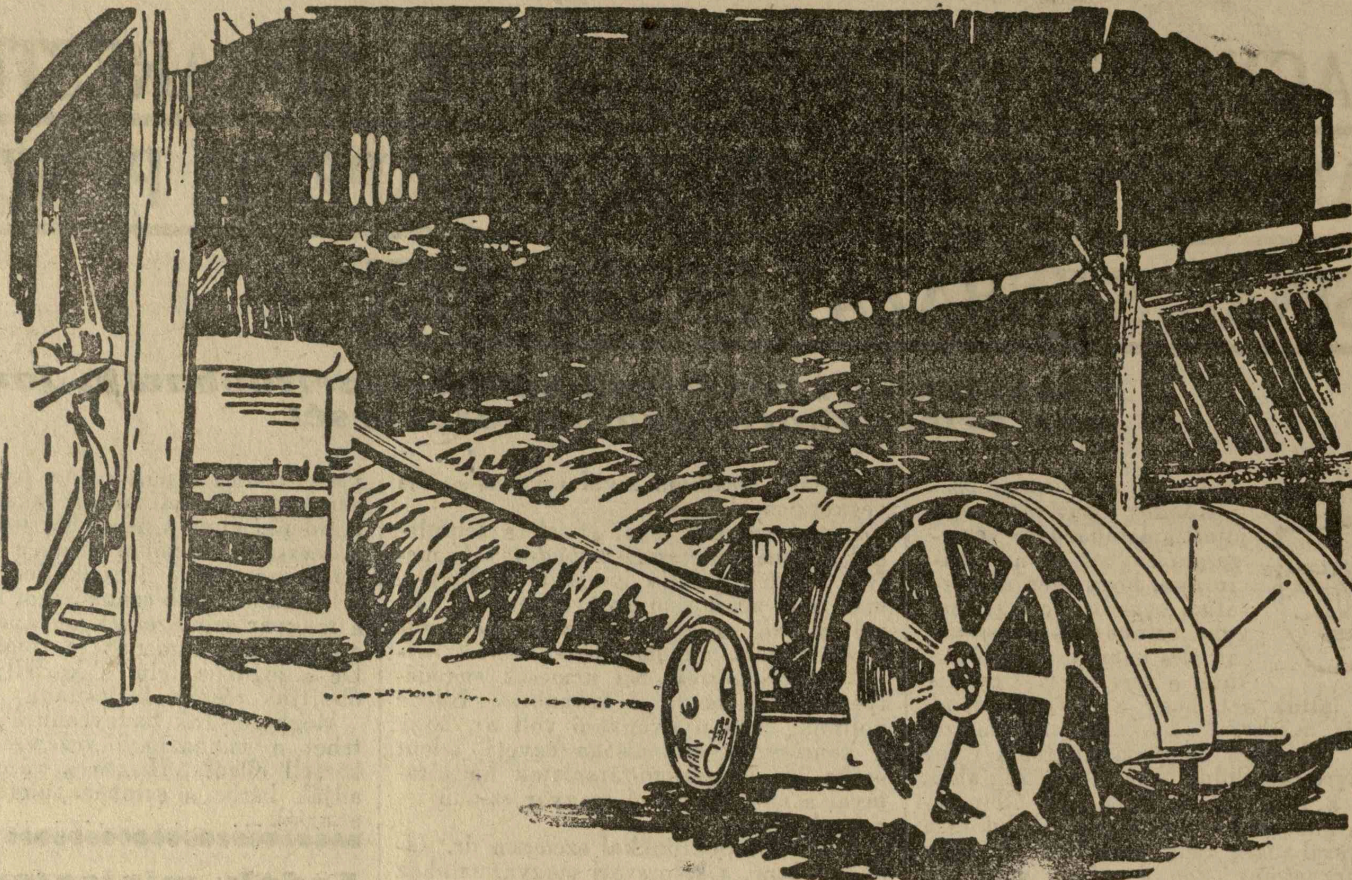
Ki nem állhatja a hangosfilmet és bélyegeket gyűjt.

Mit mondjak még róla: Olykor olykor kölcsön útján pénzhez juttat.

November 1-én életbeléptetik a román-német preferenciális vámszerződést

Bukarest, szeptember 22.

Értesüléseink szerint az ipar és kereskedelemügyi minisztérium ma átiratot intézett a bukaresti német követtséghez, amelyben kéri, hogy járjon közbe a berlini kormány nál a két állam között megkötött preferenciális vámszerződés életbeléptetéséért. A helyzet ugyanis az, hogy a nagy zaj közepette megkötött román-német preferenciális kereskedelmi szerződést a genfi európa-bizottság minden különösebb megjegyzés nélkül jóváhagyta és tekintve, hogy a szerződés ettől a határozattól teszi függővé annak érvényességét, semmi akadály sincs annak, hogy a szerződést alkalmazhassák. Mivel hogy a diplomáciai eljárás hosszabb időt vesz igénybe, a kereskedelmi szerződést előreláthatólag csak november 1-vel fogják életbeléptetni.

A gazdaságos csépléshez legalkalmasabb a Fordson

Az aratás végét járja, a cséplés megkezdődött és nagyon költséges, ha a motorerőt máshonnan kell kölcsönözni. Ez a költség sokkal kevesebb, ha magának a tulajdonosnak van egy Fordson-tractora; a gabonát a legjobb körülmények között aratva, ő lesz az, aki a cséplést is a legolcsóbban fogja végezni. A Fordson nem érheti semmiféle előrenemlátott gazdasági akadály, a munkára mindig készen áll; munkabírása úgy a mezőn, mint a gazdaságban sohase lankad. Nem létezik nálánál jobb cseléd, nézze csak meg munka közben és azonnal kedve lesz szolgálatait a maga számára is biztosítani. Minden Ford-képviselő ingyenesen és szívesen bemutatja és előadja a Ford által nyújtott hitel részleteit.

Fordson

FORD MOTOR COMPANY

LINCOLN Fordson

AIRCRAFT

AZ ÚJ FORDSON NÉHANY TÖKÉLETESÍTÉSE

Motor: erősebb, egy hárombarázdás ekét könnyen húz.

Kenés: javítva van egy szűrő alkalmasítása által.

Gyújtás: tetemesen javítva van egy magas feszültségű Bosch-féle mágnes által és külön indító készülékkel felszerelve.

Fék: a korongok szaporítása folytán hatásosabb.

Hűtés: javítva egy szíj által működésbe hozható vízpumpa által.

Kormány: jelentékenyen erősítve.

Légszűrő: tökéletesített.

Függesztés: a traktor eleje egy spirális rugóval van ellátva, amely tökéletes függesztést biztosít.

Sport

Románia válogatott labdarugói szenzációs győzelmet arattak a cseh amatőr válogatott felett

Románia—Csehszlovákia 4:1 (2:1)

Nagyvárad, szeptember 22.

Az amatőr Európa-kupáért folyó küzdelemben Románia nagyszerű győzelemmel debütált. Különben is ez a szezon szép győzelmek sorozatát eredményezte a román csapatnak, mely, mint ismeretes, északi turáján három nemzet válogatottjait készítette megadásra, miután, Zágrábban is nagy sikerrel szerepelt a jugoszlávok ellen.

A vasárnapi győzelem minden bizonnyal egész Európa sport-közvéleményének figyelmét fel fogja keltetni a román csapat kitűnő eredményeire.

A nagyváradi válogatott mérkőzésnek 8000 főnyi rekordközönség volt szemtanúja. A két csapat a következő összeállításban vette fel a küzdelmet:

Románia: Czinczer, — Vogl, Albu, — Robe, Steinbach, Eisenbeisser, — Glanzmann, Kovács, Stancu, Bodola, Kocsis.

Csehszlovákia: Jabornik, — Schulik, Dancik, — Jurcea, Steffl, Nasler, — Vorminec, Bradak, Müller, Mejedli, Sforal.

Már az első percekben a román csapat veszi át a támadást. A 20-ik percben Kocsis ki-cselezi a védelmet és erőteljesen kapura lök. A résen álló Stanciu mellel továbbítja a labdát hálóba. 1:0. A 28-ik percben Bodola szök-teti Kocsist, aki negyven méteres lövéssel a felső sarokba küldi a labdát. 2:0. Most a cseh is szóhoz jutnak. Sforal áthúz Mejedli-hez, aki védhetetlenül góloz. 2:1. A félidő to-

vábbi részében a románok vannak fölényben, azonban szünetig az eredmény változatlan.

A második félidő is erőteljes román támadással indul. Már a harmadik percben Glanzmann újabb gólt lök. Változatos játék után a 41-ik percben Kocsis fejesgólja beállítja a 4:1-es végeredményt.

A bukaresti országos atlétikai versenyek eredményei

Bukarest, szeptember 22.

Az országos atlétikai versenyeken figyelemreméltó eredmények voltak:

100 m. síkfutás: I. csoport: 1. V. Jon (St. Roman) 11.5 mp. 2. Kirschner (HTV). 3. Reiner (KTV). — II. csoport: 1. Csegezi (KTV) 11 mp. 2. Ghiur (ASG) 11. 2 mp. 3. Lövenfeld (TAC).

200 m. síkfutás: I. csoport: 1. Kirschner (HTV) 23 mp. 2. Cernovski (ASG). 3. Jon Virgil (St. R.). — II. csoport: 1. Ghiur (ASG) 23 mp. 2. Fazekas (KAC). 3. Vitályos (Univ).

400 m. síkfutás: 1. Cernovski (ASG) 52.4 mp. 2. Krause (Minerul). 3. Talvescu (St. R.). 800 m. síkfutás: 1. Lapusan (V. Dacia) 2 perc 4 mp. 1500 m. síkfutás: 1. Manea (ASG) 4 perc 13.8 mp. (Országos rekord.) 500 m. síkfutás: 1. Panaite (Csernovic) 16 perc 18 mp. 10.000 m. síkfutás: 1. Paveliuc (ASG) 34 perc

55 mp. 110 m. gát: 1. Csegezi (KTV) 17.4 mp. 2. Klockner (KTV). 400 m. gát: 1. Vitályos (U) 1 perc 0.1 mp. Súlydobás: 1. Fritz (AAC) 14 m. 43 cm. Diszkosz: 1. Havaletz (AAC) 42 m. 48 cm. Kalapácsdobás: 1. Bodea kapitány (SSUEF) 40 m. 25 cm. Gerely: 1. Ciobotaru (ASG) 52.20 m. Magasugrás: 1. Schopp (HTV) 173 cm.

Brassói eredmények:

IAR—Ivria 11:1 (6:0).

A nagy gólarány, úgy látszik, kabala a két csapat között. A legutóbbi bajnoki találkón ugyan csak 11 gólt rugott a repülőgyári csapat az Ivriának. Az Ivria mentségére szolgál, hogy nagyon gyenge tartalék-kapussal szerepelt és a gólok zöme ennek a lelkismeretét terheli. A gólok Zoltán, Hecht, Berta és Csányi osztottak. A vígaszgólt 11-esből Horovitz rugta. Biró Kiss Gyula.

Brasovia—Olympia 2:2 (2:0).

Az első félidőben a Brasovia volt jobb, a mely Geller két góljában jutott kifejezésre. Szünet után Braun és Renner góljaival sikerül az egyenlítés az Olympiának. — Biró: Crucescu (Bukarest).

Victoria—CFR 3:0 (2:0).

A vasutasok legjobb összeállítású csapatukkal szerepeltek, úgy, hogy az eredmény meglepetés. Balog, Benedek és Bagoly voltak a góllövők. Biró: Löbl.

Brasovia ifj.—Olympia ifj. 3:2 (2:1).

IAR ifj.—Ivria ifj. 3:0 (2:0).

CFR ifj.—Victoria ifj. 2:1 (1:1).

TEMESVÁR:

Kinizsi—Banatul 3:2 (1:1).

TMTE—TAC 1:0 (0:0).

UDR—Rapid 2:1 (1:0).

ARAD:

Olympia—AAC 2:0 (1:0).

AMTE—Tricolor 10:1 (4:1).

NAGYSZEBEN:

Soimi—NSE 1:0 (0:0).

PLOESTI:

Bukarest—Ploesti városközi válogatott 1:0 (1:0).

BUKAREST:

Juventus—Sp. Studentesc 3:1 (2:1).

Közgazdaság

JONESCU-SISESTI MASZKJA

Irta: Halász Sándor

A buza kényszerárfolyamának ötlete nem sokáig élt, de rövid életének és váratlan elmúlásának ellenére is, nincs kizárva, hogy rövidesen ismét megjelenjen a porondon. Annak a viharnak bimbólése, amellyel a terpet a Város fogadta, elnyelte az ötlet vérszegény introdukciónak hangját olyannyira, hogy az paló-jában a Faluig még el sem érkezett. Jonescu-Sisesti, a földmivelés ügyeinek minisztere, bizonyára értelmetlenül áll meg halpaszületett csecsemőjének rapatala előtt és lemondóan legyint a kezével:

— Nem érdemes itt ideákat termelni! Jonescu-Sisestinek nincs igaza. Ideák és főként megvalósítások kellenének, nagyon és hően epedjük is őket, de olyan ideákra van szükségünk, amelyek perinccel szülnének és amelyek a teremtésben kapott gerincüket, ha kell, mereven tartani is tudják. Az egykori francia király receptje egykoron sem vált be. Hiába mondotta a király, hogy minden vasárnapra tyukot akar minden francia polgár füzékébe, a tyuk nem volt hajlandó tudomásul venni a francia király óhaját és parancsát és továbbra is vigan és nyugodtan ott kapirgált a maga kis szemétdombján.

Jonescu-Sisesti az egykori francia király maszkiát vette fel és parancsba adta, hogy a buza ezentul négyszáz lej legyen. A buza nem akarja tudomásul venni, hogy neki ezentul mázsánként négyszáz lej kell érni, változatlanul ott vergődik a száználvalóan és kétszáználvalóan lejes árnyók lanyha piacán.

Pedig az ötlet maga nem rossz —, de legalább jó régi. Három éve szakadatlanul mondják és hirdetik, hogy a válságnak egyetlen oka, alapoka, mégis csak az, hogy a paraszt nem tud csizmát venni és ezért azon az igyekezeten, hogy az agrár- és ipartermékek árát összehangba hozza. Ez az igyekezet a végén, ha a mai gazdasági rend valahogyan fenn akar maradni, be is teljesül, áldozatok és szenvedések, vergődések és kínálások árán megoldódik valahogyan, bármiképpen, — csak éppen úgy nem, ahogyan Jonescu-Sisesti földmivelésügyi miniszter elképzi.

A lázat mesterségesen felvinni és a magasabb fokon állandósítani nem lehet, de a lázat megcsendesíteni és azután a természetre bízni, hogy a mesterségesen megcsendesített láz a normális hőfokon megmaradjon, nem boszorkányság. Ez a buza-kényszerárfolyam mesterséges láz, amelyen a gazdasági rendet és rendszert tartani akarják és csak azért akarják itt fenn tartani, hogy a protekcionált nagytőkék, a banki és ipari tőkék mai hozamukat és kamatukat továbbra is szedhessék. Az a töké, amely a gazdasági életben szerteömlött „dolgozik”, állagának nagyobbik felét elvesztette. A töké a földet alimentálta eddig egyrészt, másrészt az ipart és kereskedelmet. A föld nem hoz többet semmit. A termelés legfelsőbb határáig érkezünk itt el, amely termelési maximumot az emberiség felvinni és elfogyasztani már nem is tudja. Ezért az agrárcsőd és mert az agrárcsőd jelenvaló és tagadhatatlan, ezért vergődő és dekadens ma már minden ipari eredmény is. A töké már beletrördött abba, hogy a földet alimentáló pénzei elvesztek és most menti a menthetőt: az iparba és kereskedelembe plazírozott pénzzel szeretné legalább és kárpótlásul megfélemleni kamatoztatni. Ami elveszett a réven, ne vesszen el a vámon is.

Egy pillanatig sem szabad elhinni, hogy a Jonescu-Sisesti-féle kényszerárfolyam abból az önzetlen elgondolásból sarjadt, amely az ország nyolcvanhat százalékat kitevő agrárius életsorát kívánja megemelni. Ellenkezőleg: ennek az ötletnek ott a csirája, hogy Jonescu-Sisesti és az egész kormányzati rendszer annak a másik tizennégy százaléknak a zsirájából akar tovább is élni, amely a nyolcvanhat százalékos perejékéből kivéredett eddig is. Nem azért akartak négy-száz lejes buza-kényszerárfolyamot, hogy a kis paraszt a maga rongyos csizmáját a kis megvehesse, hanem azért akarták a buza kényszerárfolyamát rendszeresíteni, hogy az iparnak évek óta élvezett kényszerárfolyamát eltörölni ne kellessen. Az árfolyamát eltörölni éppen, hogy nem ipar már egy évtizede éppen, hogy nem természetes árért nyújtja a fogyasztónak a maga termékeit, hanem egy önmaga

által megállapított kényszerárért, amely kényszerárnak tizedét és dézsmáját oda-veti protektorainak, a banknak, az államnak és mindazoknak, akik a husosfázék mellett idejében és jól elhelyezkedtek. Ezt a protekcionált ipari árat megtépáztá most a kétszáz lejes buza, amelynek tulajdonosa fogyasztani többé egyáltalában nem tud és így veszélyeztetni annak a mesterséges ipari árnak kivétel nélküli helyzetét, amely Romániában egy évtizede abból él, hogy negyven lej veszt egy kiló cukorért, három lej egy skatulya gyufaért és nyolcvan lej egy kiló élesztőért.

A buza ára fix tényező, amelyet a világpiaci ár determinál. Az élesztő ára viszont megingathatatlan protekció, amelyet mai szintjén a tőkének a hatalomhoz való viszonya tart. Ez a meleg és

barátságos viszony kényszeríti most a hatalmat, hogy a töké kereseti lehetőségeinek megrokkant százalékát, ha emelni nem is tudja, legalább zuhanásában fenntartsa.

Ezért készült a buza-kényszerárfolyam terve és ezért készülnek majd még tervek légió egymásutánban és egyre jobban gyorsuló tempóban.

Ahoz, hogy gyógyulást és tisztulást teremtsenek, nem egy rendelet és nem a buzarendelet kell, hanem a gazdasági élet organikus átépítésére van szükség, amely el is következik majd, mert el kell következnie. Nálunk Romániában természetesen egy órával később ébred majd életre az e téren való tennivaló halaszt-hatatlanságának parancsa, mint bárhol máshol, mert nálunk Romániában az egyetemességért csak szónokolni tudnak, de tenni csak a kivételzett barátokért és az áméta szerződésekkélc pecsételt cimboraságért szoktak. Akkor, amikor éppen az ipart kell megtörni, hogy leereszkedjék a mezőgazdaság jövedelmének ala-

acsonyabb szintjére, a mezőgazdaságot akarják megemelni, hogy a többlet megskalpolásából az ipar továbbra is szinten maradjon. És ugyanakkor, amikor már a vitathatatlanul leghatalmasabb töké-hegy, a francia pénzpiac is elérkezett oda, hogy csak olyan ipari alakulatokat támogasson, amelyek racionalizált üzemeikben olcsó termelést és kis hasznú piacellátást köteleznek, itt, a kulisszák mögött, még mindig az a cél, hogy negyven lejért is el lehessen adni a cukrot és nyolcvanért az élesztőt. És hogy el lehessen adni, hiszen a nincstelen Város a nincstelen Falunak négyszáz lejért azért a buzáért, amelyet — összehasonlítva paritásban! — kétszáz lejjel is jól megfizetett.

Jonescu-Sisesti rendszerének maszkiát le kell tépni. Éjjel elmúlt és éjjel után az álarc már nem kötelező. A maszka alatt a valóság és erre a valóságra azért kell rámutatni, mert a falu szegényeinek és a falu reményteleneinek lelkeiben még azt a hitet ébreszti ez a négyszáz lejes kényszerárfolyam, hogy itt érette történnik valami. Még a falu követelni találja ennek a kérés-életli kényszerárnak mielőbbi bevezetését, holott tiltakoznia kell ellene, mint minden mesterséges törekvés ellen, amely az egész világ paroliával szemben itt és ma az értékek összességét árat emelni akarja.

Ahoz a minden vasárnapi tyukhoz még sohasem jutott el a világ és ettől a tyuktól még soha távolabb nem volt, mint amilyen messze tőle az agrárius ellen felvonuló és egyoldalra protekcionáló ez a rendszer, amelyet Jonescu-Sisesti most meg akart valósítani, vetni akarja.

Amiről nem beszél senki:

A fizetéseképtelen piac

Ez év háromnegyedében több volt a fizetéseképtelenség, mint tavaly egész évben — Szó sem lehet arról, hogy a gazda is kényszeregyezséget kérjessen — Hogyan látja a helyzetet a hitelezők védegylete

A jövő prognózisa: kétségbeejtő kilátástalanság

Bukarest, szeptember 22

Rendszerint úgy van, hogy a nagyobb események elhalványítják a kisebb eseményeket. Abban az időben, amikor a bankokrácia még javában virágzott, a gazdasági események felszínén azok a fizetéseképtelenségek usztak, amelyek az iparban és kereskedelemben fordultak elő. Egy-egy jelentősebb, vagy tömegesebben fellépő fizetéseképtelenségi folya-

matról napokig irtak, hetekig beszéltek. Ezzel szemben most az a helyzet, hogy a felületes szemlélőnek fogalma sincs arról, hogy milyen méretűek ma a fizetéseképtelenségek. A bankok helyzetének válságosra való fordulása, meg aztán a mezőgazdasági bajok s általában a feltornyosult nagy gazdasági problémák, másod, sőt harmadrendűvé fokozták a fizetéseképtelenségeket, mint eseményeket.

Dagad a fizetéseképtelenségi folyamat

Érdekes helyzetképet kaptunk a fizetéseképtelenségekre vonatkozólag a bukaresti székhellyel működő országos hitelezői védegylettől, amelynek egyik vezető tagja, országos viszonylatban az alábbiakban vázolta a helyzetet:

A hitelezői védegylet, amelynek Bukarestben központja, Kolozsvárt és Csernovitzban kerületi igazgatóságai vannak, hozzávetőleges pontossággal tudja követni az ország fizetéseképtelenségi folyamatát. Különösen azóta vált könnyebbé az áttekintés, amióta az igazságügyminiszterium rendeletére az összes illetékes törvényszékek kötelesek a náluk bejelentett kényszeregyezségek és csődkeresetek a védegylettel közölni. Ha pontos statisztikát nem is adhat a védegylet, meglehet állapítani, hogy

úgy számszerűleg, mint összességében

leg sokkal nagyobb a fizetéseképtelenségek száma, mint az előző évek bármelyikében.

Ennek az évnél az eltelt kétharmadában a fizetéseképtelenségek aránya máris meghaladja az elmúlt év egész végeredményét. Hogy a tömeges fizetéseképtelenségek ellenére nem vetnek nagyobb hullámokat, annak — amint már mondtuk, — az a magyarázata, hogy

annyi nagy és égető gazdasági esemény foglalkoztatja a közvéleményt, hogy csak ezek mellett szinte észre sem veszik, hogyan vérzik el az ország ipara és kereskedelme a fizetéseképtelenségek következtében.

Egy másik ok, hogy az évek óta szakadatlanul folyó fizetéseképtelenségi áradattal szemben még azok is elfásultak, akik a saját bőrükön érzik a vérvesztésüket.

Szakmák szerinti a vérvesztés

Az utóbbi hónapok elég gyakori bankfizetéseképtelenségekről eltekintve, a piacon a helyzet szakmák szerint a következőképpen jellemezhető:

A textilpiac: még soha nem volt olyan beteg mint most. A kereskedők a két év előtti textilkraichból igyekeztek átmenteni magukat, de az árak állandó esése és vásárlóképesége folyton csökkenő iránya olyan válságos helyzetbe sodorta őket, hogy ma már a legbiztosabb céggel szemben is indokolt az óvatosság.

A vaspiacon: a helyzet, hogy miután a piac elég sokáig sikeresen állta a vihart, már tavaly megkezdődött a fizetéseképtelenségi lavina, előbb csak a kisebb, most azonban már a nagyobb cégek is sorra elhullanak. A vaspiacon a válságot elsősorban a gazdaközönség vásárlóképeségének leromlása idézte elő. Az üvegpiac: egy év óta tart a fizetéseképtelenségi folyamat.

A gyarmataru piacon: a helyzetre legjobban jellemző, hogy az utóbbi hat hónap leforgása alatt kevés kivétellel az összes galaci és brailai importőrök beadták a kulcsot.

Rossz a bőrpac is, de aránylag jobb mint a többi, mert itt az elmúlt két év alatt annyi volt a fizetéseképtelenség, hogy nemcsak a „férgese” hullott el, hanem mindenki, akinek nem voltak olyan tartalékjai, hogy a veszteségeket fedezhette volna.

KEVESEBB A ROSSZHISZEMÜ — TOBB A RÉCSÜLETES FIZETÉSEKÉPTELÉN

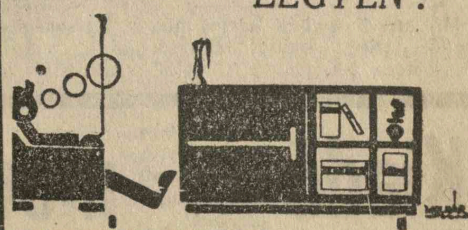
A tavalyi és az azelőtti évekkal szemben csak annyiban változott a helyzet, hogy ma már nincsen annyi rosszhiszemű fizetéseképtelenség. — Azt lehetne

mondani, hogy aki ma fizetéseképtelen, az komolyan az. Ezen a téren az új kényszeregyezségek törvény hozott kedvező változást, amely a kötelező 60 százalékos minimális egyezségtől eltekintve olyan szankciókat léptetett életbe, amelyek a fizetéseképtelenséggel való spekulációt nagyon is megnehezítették.

Hamangiu igazságügyi miniszter, amint ismeretes, a kényszeregyezségek eljárás további megszorítását vette tervbe. Bizonyos tekintetben szükség is mutatkozik a kényszeregyezségről szóló törvény módosítására, különösen, ami a bírósági eljárás meggyorsítását illeti. A jelenlegi rendszer ugyanis, még mindig nem zárja

HA BUTOR

LEGYEN:

SZEKELY & RÉTI

BUTOR.

GYÁRÁBÓL

MAROSVÁSÁRHELY
BUKAREST
BRASSÓ
NAGYSZEBEN

MOTTO:
ELSOKÉZBOL — A LEGJOBBAT —
LEGOLCSÓBBAN, KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTETEEKKEK!

ki a rosszhiszemű fizetésképtelenségeket és

lehetőséget nyújt arra, hogy az eljárást akár egy évig is elhúzza valaki, s aztán újra kezdje az egészet előlről.

Az érvényben levő törvény nem mondja ki például azt, hogy két egybehangzó bírósági ítélet után nem lehet felelősséget a semmitörvényesnek. Ezt a hiányt, a védegyelet szerint, feltétlenül pótolni kell a kényszeregyezségi törvényben.

A MÓDOSÍTÁSRA SZORULÓ TÖRVÉNY

A módosítás során a védegyelet mindeképpen ki akarja harcolni azt, hogy az adós költségére a kényszeregyezés időtartamára a hitelezők egy bizalmi emberüket ültethessék be az adós üzletébe, vállalatába, mert sok az olyan eset, amikor

a bíróság kimondja a kényszeregyezséget, az adós fizet is egy-két részletet, de aztán csődbe megy s a kényszeregyezés során kimutatott vagyon kézen-közön eltűnik.

Az igazságügyminiszter által tervezett módosításnak van egy igen kényes pontja, amely ellen a védegyelet ellenállást kénytelen kifejteni. Ez a kényes módosítási pont abban kulminál, hogy

ha a törvényszék elvben elutasítja a kényszeregyezséget, a hitelezők meg-

hallgatása nélkül mondja ki a bíróság a csődöt.

Tulajdonképpen az e pont körül folyó vita volt az oka annak, hogy a kényszeregyezségi törvény módosításáról szóló javaslat nem készült még el.

HA KÉNYSZEREGEYZÉSEGET KÉRHETNE A GAZDA

Mint kuriózumról, megemlékeztünk arról a javaslatról, amelyet két nagyvárad ügyvéd készített arról, hogy az eladósodott mezőgazdák is kényszeregyezséget kérhessenek.

A javaslatot illetékes helyen csupán mint érdekességet kezelik, mert

Mi lesz tovább?

Prognoszt a fizetésképtelenségi helyzet jövő kialakulására vonatkozólag nagyon nehéz felállítani. Sajnos, a gazdasági köröknek számolniuk kell azzal, hogy

a háromhónapos bankkrízisnek a hatása a fizetésképtelenségeknél nem most, hanem később fog még csak megnyitkozni.

Különösen tavaszra vár nehéz feladat a piacra, amikor az őszi és téli beszerzősek lejáratára kerül sor. A gyárosok számolnak is a nehézségekkel és éppen ezért nagyon elővigyázatosak az árak kiutalásánál. Ez azonban semmivel sem javítja a helyzetet és a jövő kiala-

nincsen lehetőség arra, hogy abból a javaslatból valaha is törvény lehessen.

Nem lehet a javaslatból törvény, mert a jogi feltételektől eltekintve, ez olyan csapást mérne a bankokra, amelyet nem csak most, de jobb körülmények között sem volnának képesek elviselni. A parasztdósságok összege megközelíti a negyven milliárd lejt, amely egy ilyen kényszeregyezségi eljárás esetén legalább 40 százalékkal, vagyis 16 milliárd elveszne, amit a bankoknak kellene elviselniük. Az agrártartozások rendezésére csupán egy komoly lehetőség mutatkozik, még pedig a konvertálás.

kulását sem szabja meg. A világválságtól eltekintve, amelynek hatása alól nem vonhatja ki magát a mi piacunk sem, sok komponensből függ még az, hogy több, vagy kevesebb lesz-e a fizetésképtelenség a közel és távoljövőben a román piacon.

Függ ez az állami költségvetéstől, amely meghatározza a teherviselést, függ a parasztdósságok rendezésétől, a pénzpiac helyzetének kialakulásától, a petróleum, gabona, fa és egyéb cikkek exportjától és egész sereg más kérdéstől.

A prognózis tehát — egyelőre — kétségszerű kilátástalanság!

Pogány Marcell

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a szerető férj, legjobb apa, testvér, após, nagyapa és rokon

Házy Ignác

női-szabó

életének 57-ik. boldog házasságának 29-ik évében váratlanul elhunyt.

Temetése f. hó 23-án d. u. 4 órakor lesz a bolonyai róm. kath. temető kápolnáiból.

Lelkéért az engesztelő szt. mise áldozat 24-én reggel 1/28 órakor lesz bemutatva az egek Urának.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Brassó. 1931. szept. 22.

A gyászoló család.

Műszaki könyvekben,

nyelvtanokban, szótárakban állandó nagyraktár a Brassói Lapok Könyvosztályában. Kérje díjtalan árjegyzékeinket.

Keresünk

7 kg-os iparvasuti sín

apróanyaggal Arat és feladálomást közli ajánlatokat kér „MERCUR” Brassó, Str. Casteiului 10

41— Lei

5 teljes regény 5 kötetben első sorozat:

Rákosi Viktor, Emmy
Ambrus Zoltán, Giroflé és Girofla
Dosztojevskij, Szegény Emberek
Golyadkin ur hasonmása

Feuille, Egy szegény ifjú története
második sorozat:
Ambrus Zoltán, Őszi napsugár
Dosztojevskij, A játékos
Conan Doyle, Kettős
Fogazzaro, Daniele Cortis I.

Vidékre portóval a pénz előleges beküldés:
51— Lei, utánvétellel 60— Lei.

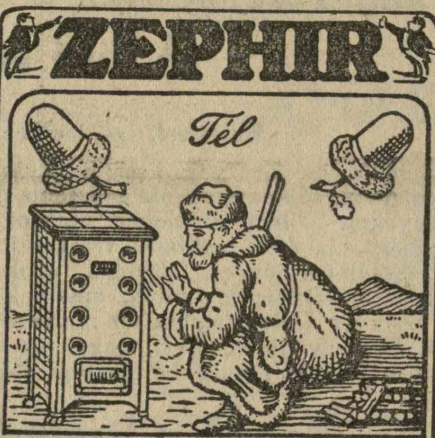
Brassói Lapok Könyvosztálya

HIRDETMEY

A nagyborosnyói szövetkezet október hó 12-iki belépésre boltkezelőt keres. Javalmazása a forgalom 4 százaléka. Mouop-l és gyufa után 1 százalék. 2 szoba, konyhas lakás. Az évi forgalom kb. 800.000 lej. Óvadékul 30.000 lej készpénz és 70.000 lej értékű ingatlan bekebelezés kívánatik meg, váltófedezettel. Pályázatok október 4-ig az igazgatóság címére küldendők. Csak rős, szak-képzett kereskedők pályázhatnak.

A ZEPHIR KÁLYHA

IS OLCSOBB LETT!

Képvisező:

Thomas, Scheeser & Galtz
Brassó

AUTOBUSZ MENETREND

Csucsá—Bucium—Zilah között

Indul		Érkezik	
Csucsáról reggel	6'10	Buciumba	7'05
Buciumból	7'10	Zilahra	8'10
Zilahról	1'15	Buciumba	2'15
Buciumból	2'10	Csucsára	4'15

Csucsán bevárja az összes hajnali vonatokat. Legjobb csatlakozás Zilahról—Simleura Csatlakozás Csucsán a délutáni vonatokhoz CLUJ felé 3'35, ORADEA felé 4'59-kor

A ROMÁN NYELVET

gyorsan, tökéletesen, kényelmesen megtanulhatja

ha megrendeli dr. Cherestesiu és Déri kolozsvári professzorok szerkesztésében megjelent, 10 füzetből álló, magántanulásra egyedül is kiválóan alkalmas „100 UJSÁGCIKK ALAPJÁN — ROMÁNUL” című illusztrált nyelvkönyvet. Ara kemény tokban 250 lej. — Postai megrendeléseket az összeg előzetes beküldése esetén, pórtómentesen eszközölünk.

Brassói Lapok Könyvosztálya

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7'50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyzteri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Egy teljesen új 1931 Fordson traktor ekével minden elfogadható árréti eladó. Orbán trafik Odorheiu. 14921

Főhelyen fűszer- üveg- és porcellán-üzlet eladó. Értekezni lehet Pop János kereskedőnél. Mercuria Ciuc. 14922

Egy vas szobakályha olcsón eladó. Brassó, Hosszu-ucca 61. II. em. 14954

Legfinomabb fajalmák nagy tételben olcsón eladó. Kisbácsonban. Érdeklődni Brassó, Sütő-ucca 2. Törökknél. 14958

FÉNYKÉPESZETI műtermem komplett, Temesváron, fővonalon, annak fölhangyása végett eladó. Ajánlatokat „Pfoto” jelígre, postrestante Timisoara. 14949

3 darab keveset használt boroshordó eladó. 500—600 literes. Hoszufalu, 114. sz. alatt. 14948

Lakás

Brassó KÖZPONTJÁBAN LAKÁS és IRODAHELYISÉGEK kiadók. Érdeklődni Vestis RT.-nél, Lensor 26. 14927

Kiadó tűzletheiység, lakással együtt, Brassó, Gyár-ut 110 14856

Egáns butorozott 2—3 szoba központban, azonnalra al-bérlethe kerestetik. Ajánlatok „Jól fizetek” jelígre a brassói kiadóhivatalba.

Modern 3 szobás kertes ház eladó, vagy kiadó. Brassó, Deák-ucca 2-a. 14957

SZENT JÁNOS UCCABAN egy szobából és konyhából álló udvari lakás október elsőjéig kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 14952

Különbejáratu butorozott szobák olcsón kiadók. Brassó, Sütő-ucca 2. 14957

Modernül butorozott 2 szoba konyha, fürdőszoba, kerttel azonnalra kiadó. Brassó, Postarét 20 b Villa Felicia. 14947

Házasság

GAZDÁLKODÓ család, csinosnak mondott huszonéves éves árvája vagyok. (Keresztény). Szeretnék hamarosan férjhez menni. Ha jövedőbe-lim gazdálkodni óhajt, benő-sülhet birtokomba, de készpénzre is tehetjük vagy bérbe adhatjuk. Komolytalanok ne irjanak. Levelet „ELSŐ KÍSÉRLET” jelíggel a brassói kiadóhivatal továbbít.

KELLEMES megjelenésű urileány másfélmillió lejt meghaladó hozománnyal férjhez-menne. Megbizottja: NAGY JENŐ, Budapest, Rákóczi-ut ötvenhét-b.

Vegyes

Röntgen-vizsgálat, tüdő, szív, gyomor, bél, csak 300 lej. Institut Electro-Medical. Bukarest, Grivița 104. 14943

NŐI-SZABÓ vállal bármilyen divatu női-köpenyt 400 lejtől 600-ig. Brassó, Crisan-u. 25. (Volt Lövész-ucca.) 14928

Egészséges 19 éves nő dajkának ajánlkozik. Cim 14948 szám alatt a brassói kiadóban.

Regáti magyar gazdatiszti szövetkezet több birtokot keres haszonbérbe. Ajánlatok Biro Balázs jószágigazgató, Gredistea Vlasca. 14953

DOKTORATUS, az összes akadémiai tanulmányok és azok befejezése után egyetemi oklevél, sikert biztosító előkészítés: THE EDUCATIONAL BUREAU, Boite Postale No. 524. Bruxelles (Centre), Belgium, által. 14761

Könyvek

Milliók Könyve. Tartalmaz zék a legkijutóbb idegen írók munkáit, kiváló magyar fordításban. A 150—170 oldalas könyvek ára kötetenként 23 lej. Courts Mahler: A film-csillag, Courts Mahler: Marlen tika, Stratz Rudolf: A gez dítlan trón, Trilby, Marise, Lilian Lissy: Solveg dala, Dankit: A levegő hajótörőitjei, Kosáryné Réz Lola: Zsuzsika pénze. Postaköltség 10 lej, utánvétellel 16 lej. Megrendelhetők a Brassói Lapok könyvosztályában. 14645

HOLGYEK ÖRÖME! Az iten felsorolt könyvek a Bózsaszin Regények sorozatában jelentek meg, az olvasók millióinak nyújtanak szórakozást. Ezen vaskos kötetek ára csak 40 lej. Courts-Mahler: Két asszony, Az udvarhölgy, Gyp: Napoleonette, Heer: A havasok ura, F. Maloy: A vajnamayor, Hough: Mary Warren családlatos története, Harbon: A spion, Perutz-Frank: A mangófa csodája, Fiedling: A rejtély, Feuille: Egy asszony naplója. Vidékre a portó 10 lej, utánvétellel 16 lej. Megrendelhetők a Brassói Lapok könyvosztályától.

Kiadó modern lakás

3 szoba Á 36 x 40 m², fürdőszoba s más mellékhelyiségek, egy szoba külön bejárattal.

B. L. Kocsis Béla

Felelősszerkesztő:

BRASSÓI LAPOK nyomdavidalatának kiadása és rotációs nyomása, Brassóban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokra negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej.

Flókiadóhivatal és szerkesztőség Hunyad- és Alsófehérvármegye részére Déva, Str. Ioan Creanga 2. Telefon 17. (Balogh Géza)

MEGBIZOTTAK. Arad: Piața Impăratul Traian 1. (Halmágyi Pál) — Bukarest: Dán Dániel Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Dé: Str. S. Barnutiu 10. (Oszian Kálmán) — Kolozsvár: Str. Dubalarilor 7. (volt Timár-utca) (Neumann Ignác) — Marosvásárhely: Benjámín Árpád Str. Bererie 1. (Sörház-u.) — Nagyszeben: Strada Turnului 13. (Szigetváry László) — Nagyvárad: Str. Nic. Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szatmár- és Máramarosmegye: (Szőke György) Szatmár Mária-u. 7. — Szilágysomlyó: (Helperin Ernő) — Temesvár: Gyárváros, Tigris-utca 4. (Halmágyi Pál). — Torda: Str. Regele Ferdinand 25. (Denes József).

Központi szervezők. pénzfelvételi jogosultsággal: Bartha Géza, Dán Mózes.

HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk.